

Verð: 50 aur.

Íslendinga sögur.

27.

Vígastyrs saga ok Heiðarvíga.

Búið hefir til prentunar
Valdimar Ásmundarson.

Reykjavík.

Kostnaðarmaður: Sigurður Kristjánsson.

1899.

Félagsprentsmiðjan.

VÍGA-STYRS SAGA

OK HEIÐARVÍGA.

BÚIÐ HEFIR TIL PRENTUNAR

VALD. ÁSMUNDARSON.

REYKJAVÍK.

KOSTNAÐARMAÐUR: *SIGURÐUR KRISTJÁNSSON.*

1899.

FÉLAGSPRENTSMIÐJAN.

FORMÁLI.

Víga-Styrs saga ok heiðarvíga' hefir sætt þeim forlögum, að nærri hefir legið að hún glataðist með öllu. Á seytjándu öld var hún enn hér á landi norðanlands, að líkindum heil, eða að mestu heil, og er álitið, að hún hafi komizt til Svíþjóðar með Jóni Rúgmann, Íslendingi, um 1660. Guðbrandr Vigfússon segir reyndar, að handrit þetta hafi ekki komið til Svíþjóðar fyrr enn 1682, líklega með Jóni Eggertssyni, enn það er ólíklegra. Svo virðist sem engin afskrift hafi verið til af skinnhandriti því sem sagan var rituð á, því hér á landi er engum kunnugt um söguna um það leyti sem Árni Magnússon safnar hér handritunum. Séra Magnús Ólafsson í Laufási, fornfræðingur, snemma á 17. öld († 1636), hefir þekt söguna, og að líkindum hefir hún verið í höndum hans, eða annarsstaðar í Þingeyjarsýslu, og farið þaðan til Svíþjóðar. Eftir er Árni Magnússon hafði safnað handritum sínum, komst hann að því, að til væri skinnhandrit af víga-Styrs sögu í Stokkhólmi, og bað hann um það til láns, enn fekk að eins 12 blöð framan af handritinu. Hann lét ritara sinn, Jón Ólafsson frá Grunnavík, taka afskrift af þessum kafla sögunnar, enn bæði skinnhandritið og afskrift Jóns Grunnvíkings brann

í brunanum mikla 1728, þegar stórmikið annað brann af Árna safni; var þá ekki annað ritað eftir af sögunni enn nokkur orð og talshættir, sem Jón Grunnvíkingr hafði ritað sér til minnis. Var því álitið, að nú væri sagan glötuð með öllu. Enn 44 árum síðar (1772) fann Hannes Finnsson, síðar biskup, á ferð í Stokkhólmi 24 blöð af þessu skinnhandriti, og afskrifaði Hannes Finnsson þegar þessi 24 blöð. Þar á er allur síðari hluti sögunnar, nema eyður eru nokkurar í hann, af því letrið er orðið ólæsilegt, og á einum stað vantar eitt blað í handritið. Enn þessi hlutr handritsins hefst þar sem hinn glataði fyrri hlutr hefir hætt, og hefir ekkert vantað þar á milli.

Jón Grunnvíkingr var látinn skrifa eftir minni sínu það sem brann af sögunni 1728, og sú frásögn hans er prentuð í þeim tveimr útgáfum, sem gefnar hafa verið út af víga-Styrs sögu og heiðarvíga, sem áðr eru prentaðar í Íslendingasögum, Khöfn 1830 og 1847. Þessi frásögn Jóns Grunnvíkings verðr eflaust ekki gefin út með meiri vandvirkni enn í útg. 1847, og þar er líka síðari hlutr sögunnar eftir Stokkhólms-handritinu gefinn út nákvæmlega, enn þó er líklegt, að betr mætti gera og meira mætti lesa af handritinu, eins og gert hefir verið við gull-Þóris sögu og Vápnfirðinga sögu.

Frá því á 17. öld hafa gengið munnmæli um það, að á Borgarkletti eða Borgarvirki í Víðidal hafi Barði gert sér vígi til að verjast sunnanmönnum eftir heiðarvígin. Sagan getr ekkert um það, eins og hún er nú, enn líkur eru til, að það hafi staðið í þeim kafla sög-

unnar, sem nú vantar í hana, þar sem eitt blað er tapað úr handritinu.

Páll Vídalín lögmaðr skýrir frá þessum munnmælum í „Skýringnm yfir fornyrði lögbókar“ (pr. i Reykjavík 1854) undir orðinu „virki“. Hann segir svo: „Segja svo *traditiones* (munnmæli), að Barði Guðmundsson i Ásbjarnarnesi hafi það (ɔ: virkið) gera látið fyrir væntanlegum ófriði Borgfirða, síðan hann hafði hefnt Halls bróður síns, og skuli þar frá sagt í Heiðarvíga sögu. Barði setti varðmenn til í tveim stöðum, annan á Þóreyjarnúpi, ef Borgfirðir riði Tvídægru, annan á Rauðanúp, hvort sem þeir riði Arnarvatnsheiði eða ofan í Víðidal; skyldu varðmenn í þessum stöðum vita kynda. Svo fór sem hann sagði, að Borgfirðir kómu (hvorn veginn er eigi getið); gekk Barði þá í virkit og fylgdarmenn hans, enn Borgfirðir settust um það, sóttu að nokkurum sinnum og fengu eigi aðgert; ætluðu þá að svelta virkismenn og sátu í hálfan mánuð um virkið, enn hinir höfðu vistir ærnar. Sneru Borgfirðir þá frá við svo búið. *Relatio* (frásögn) Guðbr. Arngrímssonar eftir *traditio* segir þetta vera í Heiðarvígasögu. Aðrir segja, að svo hafi þrengt að matbjörgum virkismanna, áðr hinir viku frá, að enginn kostr væri eftir nema eitt mörsiðr, og í seinasta sinn, er Borgfirðir sóttu að, hafi einhver af virkismönnum kastað þessu mörsiðri ásamt grjótinu út í flokk Borgfirða, svo sem til varnar virkinu; þar af hafi Borgfirðir dæmt, að gnótt vista væri í virkinu, og því horfið frá, og sé þaðan orðtækið, að kasta út mörsiðrinu. Þetta sagði mér Bjarni heitinn Guðmundsson, dóttursoo Steingríms prests Þjóðólfssonar.

Sömu *relatio* um mörsiðrið sagði Gísli í Melrakkadal Þorvaldi Ólafssyni; Gísli dó 1672 eða 1673 og skyldi þetta standa í Heiðarvígasögu".

Mesta eyðan í sögunni, þar sem getið hefði átt að vera um virkið, er í 34. kap. Þar endar á orðunum: „ráða nú ráðum sínum, at" . . ., enn byrjar aftr á . . . „hjöltum laust ek þik", þegar verið er að deila um heiðarvíg á þingi.

Því hefir verið fleygt, að til hafi átt að vera hér á landi fyllra handrit af Heiðarvígasögu enn þau sem kunn eru af útgáfunum; enn það er víst alveg tilhæfulaust, nema að því leyti, að afskrifarar á síðustu tímum hafi bætt inn í söguna munnmælunum um Borgarvirkið. Eftir einu slíku handriti er prentaðr sá viðauki, sem stendr hér aftan við söguna.

Um Borgarvirki hefir dr. *Björn M. Ólsen* samið fróðlega ritgerð í „Árbók Fornleifafélagsins" 1880.

Tímatalið er hér sem víðast annarsstaðar í útgáfum þessum tekið eftir Guðbr. Vigfússyni. Vísnaskýringarnar eru að mestu teknar eftir skýringum dr. Jóns Þorkelssonar.

Heiðarvíga saga hefir verið talin ein af hinum merkustu Íslendingasögum. Því meira tjón er það, að hún er ekki til heil. Skinnhandritið hefir að líkindum verið með eyðunni miklu og öðrum skemdum þegar það fór úr landi, enn mest furða er, að engin afskrift hefir verið tekin af því í Stokkhólmi, því af öðrum söguhandritum íslenzkum, sem bárust þangað um sama leyti, eru til margar afskriftir frá þeim tíma.

TÍMATAL.

Veginn víga-Styrr	1005
Utanför Gests	1006
Utanför Þorsteins Styrssonar	1007
Víg Halls Guðmundssonar	1011
Heiðarvíg	(?)1014

Víga-Styrs saga ok Heiðarvíga.

Atli stóð í dyrum úti, ok var hann veginn af manni nökkurum, sem deildi við hann út af einum langási (man ek eigi, hvárt sá var þræll Atla); reiddi hann burt ásinn.

2. Þar næst getr um, at Styrr vá þenna sama mann, ok at hann héti Þormóðr, eða þvílíku nafni; vildi sá forðast Styr ok hafði vara á sér; var hann tekinn til at færa sik ór bygðinni, er Styrr frétti til ferða hans; tók hann sik þá heiman með fjóra menn, ok reið af stað um nóttina eða í dögun; spurði hann upp náttstaði hans í tveim stöðum; vildu þó báðir þeir bændr leyna manninum; reið Styrr svá upp veg eftir honum; þetta var á einu kveldi; mætti hann þá mönnum, sem sögðust hafa sét menn ríða fyrir utan almennings veg; hvataði Styrr þá eftirreiðinni, ok varð varr við mennina í víðikjörum nökkurum eða kvosum skamt frá veginum; reið hann þegar þar at, ok fóru eigi mörg orð milli þeirra, áðr Styrr vá hann, ok var hann götvaðr þar við veginn.

3. Vermundr hét maðr, kallaðr Vermundr enn mjóvi; hann bjó í Ísafirði, á bæ þeim er Laugaból heitir; sá var bróðir Styrs. Honum þótti bær sinn lasinn ok mjök at falli kominn; þess vegna fór hann utan til Noregs at sækja sér við til húsabótar. Hákon jarl réð þá í Noregi; Vermundr hitti á þar hann sat um vetrinn; brátt kom hann sér í vingan við jarlinn, ok gaf honum gráfeldi ok skinnavöru, sem hann hafði með sér fært; þar var hann um vetrinn með jarli í góðri vináttu. Berserkir tveir váru með hirð jarls; hét sá eini Halli, annarr Leiknir, hann var þeira yngri; hafði jarlinn þá til stórvirkja, því þeir váru menn miklir fyrir sér, skapstórir ok sterkari öðrum mönnum; væri þeir eggjaðir eða reiðir, stóð ekki fyrir þeim, ok kom þá at þeim slíkr berserksgangr, at engir menn stóðust; þótti því flestum ódælt við þá at skifta. At vári, þá kaupmenn bjuggust til Íslands, ok Vermundr hafði búit skip sitt, kveðr jarlinn hann at máli eitt sinn, ok biðr hann mæla til þess í sinni eigu, sem honum leikr helzt hugr á. Vermundr svarar, at nökkut sé þat, sem sér þykki helzt gripr í, enn sé uggandi, hvárt jarlinn vili veita sér þat. Jarlinn spyrr, hvat helzt þat sé. Vermundr segir þat vera menn þá tvá ena öflgu, sem eru í hirð hans; þykki sér mesta gersemi í þeim, ef jarlinn vili gefa sér, því sér megi vera mikit traust at þeim, enn hann eigi sökótt víða. Jarlinn svarar, at hann hefði ætlat hann mundi til annars heldr mælast, ok annat væri honum þarfara, því hann þekki svá skaplyndi berserkjanna, at eigi sé bændum hent at halda þá, ef eigi er at þeira skapi gert; muni sér

þykkja á sinn hluta gert, ef illa er at þeim farit, eða veitt nökkur vélræði, ok býðr Vermundi at kjósa annat. Enn Vermundr vill eigi annat þiggja, ok lætr at þessi vandhæfi sé eigi svá mikil, at hann geti þá eigi vel haldit fyrir skapsmuna sakir, svá þeir vel uni. Jarlinn svarar, at þá skuli hann þessu ráða, enn miklu þykki sér varða, at vel sé við þá gert. Heitr Vermundr góðu um þat. Ok þat verðr at lyktum, at berserkirnir fara með Vermundi; gefr þeim vel byri heim um sumarit, ok tekr Vermundr strax at bæta hús sín, ok hafði þá til heimilisstarfa. Brátt fanst þat á skapi berserkjanna, at þeir váru eigi feldir til vinnu, enn váru fúsir til manndrápa, ok stórvirkja; sögðu þeir Vermundi, at jarlinn hefði selt sik honum í hendr til trausts móti fjandmönnum hans, enn eigi til vinnu; váru þeir skapstirðir ok gerðust nú ofrefli Vermundar. Iðrast hann nú at hann beiddi þessarrar gjafar af jarlinum, ok hugsar um, hvernig hann geti komið þeim af sér. Þetta spyrst víða, at Vermundr hefir þegit berserkina af jarlinum; þykkir nú óvinum Vermundar hálfu verra á hann at ráða enn áðr.

Vermundr átti dóttur eina fullvaxna; Halli lagði hug á hana, ok var oft á ræðum við hana; þetta rómaðist brátt, ok verðr Vermundr þessa varr, enn lætr sem hann viti eigi.

Um vetrinn á útmánuðum sendir Vermundr mann at Hrauni til víga-Styrs bróður síns, þess erendis, at hann býðr honum at heimboði til sín. Styrr tekr því fálega í fyrstu, enn segir þó hann muni koma; telr þat eigi hafa verit vanda bróður síns

fyrri, ok heldr hér muni nökkut undir búa, því fátt hafði þeira milli verit þangat til; ferr þó heiman með nökkura menn, ok ríðr vestr í Ísafjörð at Laugabóli. Tekr Vermundr á móti honum báðum höndum ok þakkar honum þarkomuna; gistir þar Styrr þrjár nætr í góðu yfirlæti; var þat kallat kynnisför. Þann dag, er Styrr vill burt ríða, sitja þeir bræðr yfir drykkjuborðum; eru nú báðir allglaðir, ok fellr alt vel á með þeim. Þá mælir Vermundr: „Nú skaltu hafa þökk, bróðir, at þú hefir eftir bón minni heimsótt mik, ok þar þat hefir eigi fyrr verit, vilda ek at þú nytir þess í nökkuru. Hér er gjöf sú, er mér sýnist þér vel í hag koma; þat eru berserkir tveir, er hér hefi ek með mér; veit ek, at þú átt marga mótgöngumenn ok víða árása ván“. Styrr mælti: „Þetta er mikil gjöf, ok af því ek veit þat eigi í minni eigu, er þessu sé jafnvægt, þá kann ek þér eigi betri laun, enn ek gefi þér þessa berserki aftr, svá þú njótir þeira sjálfr“. Vermundr þykkist við, ok segir hann geri eigi rétt at virða illa, er hann býðr honum til sæmdar svo þarfa gjöf. Styrr svarar: „Segðu hitt, bróðir, at þú iðrast, at þú hafir við berserkjunum tekit, því nú finnr þú þik eigi megnugan at halda þá fyrir þeira skapsmuna sakir“. Vermundr segir þá, at svá er, ok lætr upp alt et sanna, ok biðr hann at leysa sik við þetta vandræði. Styrr kveðst deigr við þeim at taka, því jarlinn sé til eftirmælis, ef þá saki nökkut; muni hann þó þar at ráða, ef þeir vili sér fylgja, ok leysa svá vandræði hans. Vermundr verðr þessu glaðr. Nú eru berserkirnir kallaðir þangat, ok spurðir, ef þeir

vili Styr fylgja. Segir Vermundr, at Styrs ok þeira lunderni muni betr saman koma, því hann eigi sökóttara, enn sé skörungr í geði, enn sik þurfa heldr at snúast við búskapar annríki. Berserkirnir segja, at jarlinn hafi sik honum alleina til fylgdar fengit, enn vel ok höfðinglega lítist sér á Styr; þó muni þeir hér á hætta, þar hann lofi at gera eftir sínu skapi, ok brúka sik til mannhefnda meir enn búsýslu. Verðr þat af, at berserkirnir skulu fara með Styr, ok skilja nú við Vermund allir.

4. Þorbjörn hét maðr, kallaðr Þorbjörn kjálki; hann bjó í Kjálkafirði; á milli Styrs ok hans höfðu lengi deilur verit, ok hafði Styrr aldri náð hefndum á honum eftir sínum vilja; nú þótti honum vel til fallit, at brúka berserkina þar til, svá hann kæmi sér í geðþokka við þá; segir hann þeim þessa fyrirætlan, ok eru þeir þess allfúsir. Þangat koma þeir á nóttu ok berja at dyrum; enn af því fólk alt var í svefni, var eigi skjótt til dyra gengit; skipar Styrr þá at brjóta upp dyrnar, ok þat gera berserkirnir. Þorbjörn hvíldi í skála; hann vaknar við þenna hávaða, ok spyrr, hverr þar fari með slíkum óspektum, at brjóta hús á fólki um nætr. Styrr segist þar vera, ok nú hafi hann þá menn með sér, er þori at sjá honum í augu, ok nú vili hann launa honum margar skapraunir, ok hafi þat alt oflengi undan dregizt, ok sé honum at verða við. Þorbjörn kveðst hvárki mundu flýja né friðar beiðast; segist senn kominn af fótum fram; þeir megi gera hvat þeir geti; hann vili taka við eftir föngum. Þorbjörn lá í lokrekkju; hleypr hann nú upp í sænginni ok tekr sverð, er þar hekk, ok ver

sik. Styrr eggjar nú berserkina stórum, ok segir þat eigi skammlaust, at einn maðr standi svá lengi fyrir þeim. Ok við þessi frýjunarorð verða berserkirnir óðir ok brjóta lokrekkjuna at Þorbirni, enn ámæla Styr, at hann frýi sér hugar, enn vogi hvergi sjálfr nærri at koma. Styrr gengr þá fram í ákafa ok sækir at Þorbirni ok leggr hann í kviðinn, svá hann fellr. Geðjast nú berserkjunum vel at hans framgöngu, ok segjast gjarnan vilja fylgja svá djörfum foringja. Ríða nú þaðan ok lýsa víginu; getr um náttstaði þeira í sögunni; váru þeir fjórir, ok einn í Ljáskógum; koma nú heim at Hrauni, ok geðjast nú hvárumtveggjum vel at öðrum, ok þykkir þeim Styrr góðr ok röskr höfðingi; stóð nú eigi minni ótti af honum enn áðr, ok þótti óvinum Styrs hann nú allóárennilegr. Líðr nú af vetrinn.

Styrr átti dóttur gjafvaxta, er Ásdís hét. Leiknir, sá yngri berserkrinn, lagði þat í vanda sinn, at hann sat löngum á tali við hana ok at tafli; tók þá mönnum til at verða margrætt um þetta, ok kom þat fyrir Styr, enn hann kvað þat engu varða, ok lét sem hann ekki vissi, þó hann þat vel sæi. Nökkurum tíma síðar talast þeir við, berserkirnir ok Styrr; spyrr hann, hversu þeim getist at sínu haldi. Þeir láta vel yfir, ok segja sér þykki hann vera höfðingi þeim til hæfis. Falla þá svá orð í þeira ræðu, at Styrr spyrr, hvárt þeir vili eigi leita sér nökkurrar staðfestu ok kvænast. Leiknir svarar, at eigi sé þat sér fjarri. Styrr spyrr, hvar honum renni hugr til. Leiknir svarar, þat muni helzt í hans valdi. Styrr svarar, at þó hér sé

nökkur ójöfnuðr á, þá felli sér hann vel í geð, ok mætti það enn nú reynast betr. Styrr spyrr ok Halla, hvárt honum standi hugr til nökkurrar konu. Halli segir þat vera. Styrr spyrr: „Hvar?" Halli segir, Vermundr eigi þar svörum at ráða, ok mundi þat með hans atfylgi takast mega. Styrr tekr engu fjarri, ok fella nú þetta tal um sinn. Litlu síðar vekr Leiknir sama mál. Styrr mælti: „Til skapsmuna ertu mjök við mitt lyndi, enn þess skaltu gæta, at þú hefir eigi fé móti at leggja". Leiknir svarar: „Þó ek sé maðr félaus, þá kann vera ek geti unnit þau verk, sem þrek er í, þér til vilja, sem aðrir menn eru eigi i færum um, ok með því móti leyst mik frá fjártillagi, enn verit þér jafnan hér eftir til liðs með Halla bróður mínum; átt þú mótstöðumenn marga, ok er þér því þörf traustra manna, enn þú fá mér bólfestu nökkura". Styrr kvað þat satt vera, því sér væri stórt traust at þeira gervileika, ok vildi hann gera þar nökkura tilraun á áðr. Þykkir nú berserkjunum eigi óvænlega áhorfast.

Um várit ríðr Styrr út at Helgafelli til Snorra; vinátta var þá góð þeira á millum; gekk Snorri á veg með honum ok ræddust þeir við allan daginn; enn engi maðr vissi, hvat þeir töluðu, eða hvaða erendi Styrr átti við Snorra. Eru berserkirnir mjök eftirleitnir um konumálin, ok einna mest Leiknir. Styrr segir hann verði at sýna nökkurt þrekvirki áðr. Leiknir læzt þess albúinn, ok spyrr, hvat þat sé. Styrr mælti: „Hér er hraun hjá bæ mínum ilt yfirferðar; hefi ek oft hugsat, at ek vilda láta gera veg þar um ok ryðja þat, enn mik hefir skort

mannstyrk; nú vilda ek þú gerðir þat". Leiknir segir, þat þykki sér eigi mikit fyrir, ef hann njóti liðs Halla bróður síns. Styrr sagði, hann mætti þat við hann eiga. Taka nú berserkirnir at ryðja hraunit at kveldi dags, ok at þeiri sýslan eru þeir um nóttina; vega þeir stór björg upp, þar þess þurfti, ok færa út fyrir brautina, enn sumstaðar koma þeir stórum steinum í gryfjurnar, enn gera slétt yfir, sem enn má sjá; var þá á þeim enn mesti berserksgangr. Um morgininn höfðu þeir því lokit, ok er þat eitt et mesta stórvirki, er menn vita, ok mun sá vegr æ haldast með þeim ummerkjum, sem á eru, meðan landit stendr. Skulu þeir nú gera eitt gerði ok hafa því lokit at dagmálum. Á meðan býr Styrr þeim bað, sem þeir skulu í fara, þá þeir hafa aflokit gerðinu; enn at morgni skal Leiknir hafa brullaup. Baðit var svá til búit, at þar var feldr stór hlemmr ofan í gólfit með einum glugg á, sem vatninu var inn um helt; húsit var grafit í jörð, ok váru dyr fyrir því með sterkum stokkum ok húsit alt af nýjum viðum ok et rammbyggilegasta; tröppur váru fyrir húsinu upp at ganga. Um morgininn, þá þeir eru at gerðissmíðinni, lætr Styrr Ásdísi búa sik sem allra bezt, enn bannar henni at vara berserkina við, hvat hann hafi í ráði; ok áðr enn þeir hafa lokit gerðinu, gengr hon burt frá húsunum á svig við berserkina, þar þeir eru at sínu starfi. Leiknir kallar til hennar ok spyrr, hvert hon skuli. Hon svarar engu. Þá kvað Leiknir vísu þessa:

(1) Hvert hafið Gerðr um gerva
gangfögr liðar hanga,

ljúg vettr at mér, leygjar
línbundin för þína?
þvít í vetr en vitra
vangs sákat þik ganga
hirðidís frá húsi
húns skrautlegar búna.

Nú hafa þeir aflokit þessu starfi. Segir nú Styrr, at hann hafi búit þeim bað, er þeir skuli í fara; hafi þeir nú þat þrekvirki unnit, er sér vel hugnist, ok uppi muni verða um alla ævi. Halli er í fyrstu eigi ráðinn at ganga í bað, ok spyrr, ef eigi skuli fleiri ganga í baðstofu með þeim. Styrr svarar, þat muni eigi hent öðrum, at ganga í bað ásamt slíkum afarmönnum sem þeir eru; enn Leiknir vill gera þat at vilja Styrs. Nú setjast þeir í baðstofu, ok er hlemmrinn lagðr yfir ok borit grjót á; dyrunum er ok lokat ok borit grjót fyrir sem rammlegast, enn á tröppurnar er breidd blaut uxahúð; baðstofan er gerð ákaflega heit. Enn þá þeir hafa setit í baðinu litla stund, lætr Styrr bera sem óðast brennheitt vatn ok steypa inn um glugginn. Finna nú berserkirnir, at eigi er alt heilt við þá; hamast þeir nú í baðinu ok brjótast á hlemminn; springr Leiknir inni, enn Halli kemst út; ok er hann kemr á tröppurnar, verðr honum fótaskortr ok fellr á húðinni; enn Styrr er þar fyrir með reidda öxi ok höggr á háls honum, svá Halli lét þar lífit. At þessu verki unnu lætr Styrr leiða heim þjóra tvá tvævetra og höggr þá, því þat var trúa í þá daga, at ef svá væri gert, yrði eigi af eftirmálum. Spurðist þetta víða, ok ræddu menn misjafnt of víg þessi. Skömmu síðar gifti

Styrr dóttur sína Snorra goða, ok varð hann við þær tengdir traustari móti óvinum sínum.

5. Nú vaxa svá metorð ok yfirgangr Styrs, at flestum stóð mikill ótti af; þótt hann vægi menn, bætti hann engu, ok flestir urðu svá at láta vera sem hann vildi, því engi fekst réttr yfir honum; stóðu ok margir ríkir menn at honum, vinir og mágar, svá at fáir þorðu at veita honum nökkurar tilgerðir. Maðr hét Einarr; á hann taldi Styrr nökkurar sakir, ok lét dómendr dæma sér stórar fébætr. Þessi maðr átti Akreyjar á Breiðafirði; sló Styrr á þær eigu sinni, enn engi mælti á móti; flúði maðrinn af búi sínu ok duldist um sumarit hingat og þangat í Breiðafjarðareyjum; um vetrinn fór hann út á Mýrar, ok skaut Þórhalli á Jörfa skjóli yfir hann, ok annarr bóndi þar nálægt á Járngerðarstöðum; heldu þeir hann til skiftis um vetrinn; enn um várit eftir vildi hann flytja sik suðr til Borgarfjarðar, ok hafði einn eða tvá húskarla með sér ok fáeina klyfjahesta. Styrr helt spurnum fyrir þessu, ok reið heiman við nökkura menn, ok varð víss, hvar hann hafði verit um nóttina; reið hann eftir honum upp frá bæjum, ok sá á einum litlum hálsi til manna undan sér; enn þá þeir urðu varir við eftirreiðina, fóru þeir af almennings vegi; enn af því þeir fóru með klyfjahesta, enn hinir riðu lausu ok ört á eftir, bar brátt saman með þeim; lét maðrinn húskarlana undan fara ok meinti Styrr mundi heldr eftir þeim ríða; enn Styrr þekti hann. Þar var mýrlendi er þeir hittust, svá eigi varð greiðriðit. Styrr spyrr, hvat valdi þessu fyrirtæki hans, at flytja sik ór bygðum,

eða því hann hafi fyrir sér dulizt. Hinn svarar, at flestum sé kunnugr ofsi hans ok yfirgangr, ok hafi hann skilit margan við líf, sem hann hafi lagt minni þykkju á. Styrr segir hann beri sök á baki sér með þessu fyrirtæki, ok hafi hann nógar sakir til að drepa hann, ok þess erendis sé hann kominn. Maðrinn hleypr af hestinum, ok vill taka til fóta ok renna undan; enn þat varð torsótt, því mýrin var blaut, ok fell hann í henni, enda váru hinir fleiri, er eftir sóttu; verðr þat skilnaðr þeira, at Styrr vegr hann þar, dysjar, ok lýsir víginu síðan. Þá kvað Styrr vísu, í hverri hann segist nú hafa vegit þrjátigi ok þrjá menn, sem hann hefði eigi fébótum bætt, ok svá varð um þetta víg.

5. Nú telr Styrr fullar sakir á þá báða, Þórhalla ok hinn, er haldit hafa áðr greindan mann; áttu margir hlut þar at til friðstillingar; verðr hinn bóndinn fyrir fjárútlátum; enn af því Styrr þótti Þórhalli hafa átt hér meiri hlut í, þá krefr hann af honum meiri bóta; gerist sá sami á máli þeira, at Þórhalli skal standa honum fyrir kosti, þá Styrr vill hjá honum gista, hvárt sem hann ferr frá eða til, eða hvat marga menn sem hann með sér hefir. Heitr Þórhalli þessu, því honum leizt þungt at etja kappi við Styr. Líða nú nökkur misseri, at svá stendr, enn Styrr þóttist hafa þeim í veitt, at hann lét þá lífi halda.

7. Þat bar til nýlundu eitt haust, at miðr heimtist af fjöllum enn vant var, þó vandlega væri leitat; kendu menn þessar illar fjárheimtur útileguþjófum, nema ef einhverir væri í bygð, er þessu ylli, enn þat varð þó eigi uppvíst. Styrr var þar mestr

sveitarhöfðingi, ok setti þau lög með fremstu bændum, at hverr maðr skyldi eitt auðkenni brúka á fé sínu, ok sýna nágrönnum sínum. Sumarit eftir berr svá við eitt sinn, at ván er Styrs til Jörfa. Þar var einn alinn hrútr, sem á sumrum gekk í töðum ok túnum, ómarkaðr, því hann var alltíð heima við bæ, ok gekk eigi með öðru fé; hann var glettinn við vinnukonur ok spilti oft mjólk; lögðu þær til hann væri slátraðr at fagna Styr með, því at hann var vel feitr; þat þótti hendi næst, ok á þat felst húsfreyja, sem Þorgerðr hét; var nú svá gert. Styrr kemr ok gistir þar um nótt; er honum gerðr góðr beini, sem vant var. At morgni, áðr Styrr vill burt, ganga þeir til dagverðar; er nú slátrit af hrútnum borit fram, ok fylgdi þar höfuðit með. Ok þá þeir sitja at borðum, tekr einn Styrs manna höfuðit upp, ok segir þetta sé geisifeitr sauðr. Styrr lítr til ok skoðar höfuðit ok mælir: „Þetta er furðu mikit höfuð, eða sýnist öðrum sem mér, at ekkert er auðkenni á eyrum?" Þeir segja svá vera. Styrr mælti: „Veiztu eigi, Þórhalli, at vér sveitarhöfðingjar höfum í lög sett, at hverr maðr hafi eitt mark á fé sínu, enn þetta er ómerktr sauðr?" Þórhalli kveðst þat vel vita, enn segir, at sauðr þessi hafi gengit heima í töðum síðan hann var lamb, ok hafi menn því eigi hirt at marka hann. Styrr mælti, at samt hefði honum borit at sýna hann nágrönnum sínum, svá þeir beri viti hér um. Þórhalli segir, at hvárki þeim né öðrum sé þat dult, því sauðrinn hafi helgat sik hans eign, þar hann hafi heima við bæinn gengit fyrir allra augum óátalit. Styrr segir, at

þat hæfi þó eigi bændum, at kasta orðum sveitarhöfðingja undir fætr sér svo gálauslega, ok hafi hann oftsinnis eigi látit minni sakir óhegndar. Þorgerðr kemr at í þessu, ok segir, at þat sé ójöfnuðr stór, at Styrr kenni bónda sínum þjófnað, ok launi þeim þannig góðan greiða, sem menn hans hafi margoft illa þegit; verðr hon óðamálug mjök. Enn Styrr svarar fáu, enn safnar reiði, ok segir, hann muni eigi líða bændum lagabrot órefst, ok svá kunni hér at verða. Skiljast þeir síðan, ok líkar hvárumtveggjum allilla.

Nú hugsar Þórhalli um þetta mál, ok þykkir þungs at ván, þar sem Styrr er; mágar ok frændr hans váru í Borgarfirði; ferr hann suðr um haustit seint, ok spyrr þá ráða, Kleppjárn, Illuga svarta ok Þorstein Gíslason, mág sinn. Þeir ráða honum til at færa sik burt ór heraðinu, ok sæta eigi lengr álögum Styrs, því eigi megi vita, nema hann bíði líftjón af hans völdum, ok bjóða honum þangat suðr til sín, svá at hann sé óhultari fyrir Styr, ok skuli hann flytja sik at vári. Þetta boð þekkist Þórhalli ok þykkir allgott ráð; ferr heim til sín vestr ok lætr eigi á þessu bera, ok líðr nú svá af vetrinn. Várit var kalt ok vindasamt, ok víða hart milli fólks; var því ilt til hesta, ok kómu grös seint upp. Lætr Þórhalli ekkert á sínu áformi brydda, ok bíðr fram til alþingis, þar til Styrr er riðinn heiman, ok vill þá flytja alt sitt suðr; enn Styrr fær þó njósnir hér um. Nú spyrr Þórhalli, at Styrr er heiman farinn; ok hér um eftir tvá daga tekr hann sik upp, ok flytr nú fyrst búsgögn sín; hefir hann meðferðis niu klyfjaða

hesta ok einn húskarl með, sem Ingjaldr hét; ætlar hann í næstu ferð at flytja sik alfarit með konu ok börnum. Styrr hefir fengit grun af fyrirætlun Þórhalla; snýr af vegi sínum ok sezt í veg fyrir hann sunnan í heiðarbrekkunum, þar hann veit at leið Þórhalla liggr um; Styrr reið við fimta mann. Nú kemr Þórhalli með húskarli sínum vestan af fjallinu ofan í brekkurnar; húskarlinn var betr skygn enn Þórhalli, ok segist sjá þar menn í einni brekku, ok segist ugga, hvárt alt muni trútt, ok mætti vel ske at hér væri Styrr. Þórhalli segist vera fyrir því óhræddr. Þá þeir koma nökkuru nær; segist Ingjaldr þekkja, at þetta er Styrr, ok muni hann nú hafa eitthvað ilt í sinni, þar hann hagi svá ferðum sínum, ok segir þat sé bezta ráð, at þeir snúi aftr, því þó þeir hefði hesta lúnari, þá megi enn vel takast at ríða undan þeim vestr af fjallinu, ok þá verði þeim nóg til manna styrks. Þórhalli vill þat eigi, ok segist aldri skuli svá hræddr, at hann renni undan mönnum, þó fleiri sé, ok bindi svá með hræðslu sakir at sjálfum sér; viti hann eigi heldr. at hann hafi gert þær sakir við Styr, at þess sé verðar, at hann leiti eftir bana sínum. Ingjaldr vill samt til baka ríða, því hann hafi skjótari hest, ok afla sér manna, ef þeira kunni at þurfa, sem sér sýnist, ok viðskifti þeira yrði eigi svá skjót. Þórhalli segir hann megi því ráða, því ef Styrr hafi víg í hug, muni hann eftir sér sækja heldr enn honum. Ríðr nú Ingjaldr til baka þat hraðasta hann getr, enn Þórhalli rekr áfram hestana sína leið, ok lætr sem hann verði eigi þeira varr. Þegar þeir sjá Þórhalla, skunda

þeir á hesta sína ok ríða í veg fyrir hann; mætast þeir Styrr ok heilsar Þórhalli honum vingjarnlega. Styrr spyrr, hvat valdi þessum tiltektum hans, at sér lítist hann vili flytja sik ór heraðinu. Þórhalli segist því sjálfr ráða, þó hann leiti sér betri bólfestu, enn kveðst eigi kunna skil á, því hann mæti Styr hér. Styrr segist svá hafa til ætlat, at þeir fyndust hér, ok at þat yrði fundr þeira enn seinasti. Þórhalli segist eigi vita sik hafa þat til saka gert, at hann þurfi at banna sér leið sína, og eigi vænti hann þess, at hann siti eftir lífi sínu. Styrr mælti, at svá mintist hann seinasta viðtals á Jörfa, at eigi þyldi hann honum lagabrot eða nökkura skapraun við sik, ok sé nú eigi annars kostr enn verja sik. Þórhalli segist eigi undan flýja mundu. Sækja nú menn Styrs at honum í ákafa, enn Styrr gefr sik eigi at; verst Þórhalli vasklega ok veitir þeim mörg sár, enn verðr ákaflega móðr, því maðrinn var við aldr; gengr svá nökkura stund, at þeir sækja, enn vinna hann þó eigi, ok verða allir móðir. Þá kalla þeir at Styr, at hann komi ok siti eigi hjá, enn seli sik í hættu. Hleypr nú Styrr at, ok skiftast þeir eigi mörgum höggum, áðr Styrr höggr með öxi aftan í höfuð Þórhalla ok fellir hann þar; ríðr þaðan burt sem skjótast, enn lætr reka alla hestana heim at Hrauni, ok ferr leið sína til þings, ok gerir ekki orð á þessu. Fréttist þetta nökkuru síðar um sumarit í Borgarfjörð, ok þótti vinum ok mágum Þórhalla sér nærri höggvit, ok fara stór orð frá þeim um haustit. Enn þá er Styrr heyrir þat, kvað hann vísu, í hverri innihaldit var orðtækit: E i g i v e r ð r þ a t a l t a t

regni, er rökkr í lofti, ok svá mundi fara um hótanir Borgfirðinga.

8. Í þann tíma gerðust þau góð tíðendi á landi hér, at forn trúa var niðr lögð, enn réttir siðir upp teknir; létu þá margir ríkir bændr byggja kirkju á bæ sínum; þeira einn var Styrr, ok lét hann kirkju reisa at Hrauni. Sú var trúa á tímum þeim, at sá er kirkju lét gera ætti ráð á svá mörgum mönnum at kjósa til himnaríkis, sem margir gætu staðit innan kirkju hans. Þórhalli lét tvau börn eftir sik; hét annat Gestr, enn annat Áslaug; þau váru bæði ung, þá er faðir þeira var veginn; varð því eigi af eftirmálum; ok líða nú svá tímar fram. Gestr var smár vexti ok seinþroska, ok þótti því mönnum lítil þreks ván at honum. Kom nú sá bóndi at Jörfa, sem Þorleikr hét, ok helt hann samt uppi gistingu við Styr; óx þar Gestr upp með honum. Eftir nökkur misseri berr svá við, at bændr tveir í Borgarfirði fyrir sunnan Hvítá verða missáttir af hestagöngu; hét annarr Halldórr, er bjó á Ferjubakka; hinn hét Höskuldr, er bjó á næsta bæ. Hestar Halldórs gengu oft í högum Höskuldar, og eitt sinn, er þeir höfðu gert þar nökkurn usla, varð Höskuldr afarreiðr, ok hljóp heim á bæ Halldórs ok illyrtist við hann; var við sjálft búit þeir mundu berjast, enn Höskuldr drepa hestana, því þeir gengi sér til óhelgis. Styrr var mikill vinr Halldórs; hann skaut þessu máli undir hans gerð, ok því samþyktist hinn. Sendir Halldórr boð vestr Styr vin sínum um haustit, at semja þessa deilu þeira á millum. Styrr segist koma vilja, enn verða þó at bíða þess, at vatnavextir

minki ok ísa leggi. Ferr hann nú at heiman um vetrnætr; fylgir honum Þorsteinn son hans, sem þá var fullorðinn at aldri, ok nökkurir menn fleiri; gistir hann á Jörfa, sem hann var fyrri vanr, þá hann ferr suðr um; tekr Þorleikr vel við honum, ok yfir borðum mælti hann til Styrs: „Þat virðist mönnum þú hafir fyrir litlar sakir vegit Þórhalla; stóð hann þér jafnan fyrir kosti, ok vissu allir, at sú sök, er þú feldir á hann, var af einfeldni hans, enn engri tilverknan; nú eru hér börn hans ung ok munaðarlaus eftir; væri því höfðingsskapr at hugga þau í nökkuru“. Styrr segist vilja sjá sveininn; er hann nú leiddr fyrir Styr, ok lízt honum sveinninn smár í augum sér ok óvænlegr til hefnda. Styrr mælti: „Eigi hefi ek bætt víg mín hingat til dags, ok verðr þat nú et fyrsta sinn sem ek þat geri; í sumar sögðu griðkonur mínar þar vera hrútlamb eitt, grátt at lit, ullarrýjat, er eigi vildi þrífast; nú sýnist mér þat rétt á komit, at sveinn þessi hafi lambit í föðurgjöldin, enn eigi mun hann frekara af mér fá“. Þorleikr mælti: „Þetta er hvárki góðmannlega né höfðinglega mælt, ok hefða ek annarra orða vænt af þér; er sveininum lítil huggun í þessum svörum“. Styrr biðr hann at þegja, ok segir honum muni hentast at skifta sér eigi meir af þessu; muni svá hljóta at standa sem hann mælt hefir. Þorleiki þykkir ráðlegast at fella þessa ræðu. Ríðr nú Styrr þaðan suðr á leið; enn er ván hann muni þar gista, þá hann ferr heimleiðis. Kemr Styrr á Ferjubakka til Halldórs vinar síns, ok semr með þeim Höskuldi hestadeiluna bótalaust; lætr Höskuldr svá standa;

enn Halldórr gefr Styr at skilnaði góðan hest grá-an, er þeir Höskuldr höfðu mest um deilt, ok skiljast þeir með vináttu; ferr Styrr leið sína vestr.

9. Gestr sitr nú hugsi um sitt mál; var hann lítill at vexti ok frár á fæti; geymdi hann fjár fóstra síns; dag þann, er ván var Styrs at sunnan, sat hann at fé ok skefti öxi sína; varð þá sá atburðr, at blóðdropar nökkurir fellu á skaftit; hann kvað þá vísu; kemr heim síðan ok hittir systur sína úti ok segir frá; hon segir sér þykki líkast, at einhverjum tíðendum gegni, ok vildi hon þat kæmi niðr í maklegum stað. Hann kvað enn vísu. Þá þau eru þetta at mæla, berr þar menn at garði; eru þat Styrr ok fylgdarmenn hans; höfðu þeir vöknat í Hítará; enn Styrr hafði skúaðan hest, ok var því eigi vátr; frost var um daginn; var þeim beini gerðr, dregnar af þeim brækr ok skóklæði ok kyndr eldr upp. Styrr sat við eldinn. Þar hafði verit höfð soðning daginn sama, ok stóðu hitukatlar utar á gólfinu, sem soð var í. Áslaug systir Gests rekr þar í brækrnar ok berr út á vegg. Eldahúsit var svá lagat, at handraðar váru innan veggja, svá at ganga mátti á milli þeira ok veggjanna á baki mönnum; tvær dyr váru á húsinu; lágu aðrar dyr út, ok váru þat laundyr. Förunautar Styrs segja, at sparaðr sé eldiviðrinn; hleypr Gestr út ok sópar saman því eldiviðarsorpi, er hann finnr; berr inn fult fang sitt ok kastar öllu á eldinn, og jafnskjótt öðru fangi; lystr þá upp miklum reyk í húsin; hleypr Gestr þá í handraðana kring á bak til við Styr, ok höggr með öxi af öllu afli í höfuð honum bak við eyrat hægra

megin, svá í heila stóð, og mælti: „Þar launaða ek þér lambit grá“ — hleypr út laundyrnar ok skellir í lás; enn Styrr hnígr fram á eldinn. Þorsteinn hleypr undir hann, ok þá hann sér, at hann er höggvinn til bana ok örendr, hleypr hann út ok þeir allir ásamt eftir Gesti. Gestr rennr undan alt at Hítará; áin var rend, ok rann í streng á milli; enn með því Gestr var frár, þá stökkr hann yfir ána. Förunautar Styrs komast sumir á miðja leið ok snúa heim aftr; þykkir þeim ilt at etja berum fótum við klakann; enn Þorsteinn rennr alt at ánni; stendr Gestr öðrum megin ok varnar honum yfir at komast; sér Þorsteinn at fjándmaðr sinn stendr hinum megin ok vofir yfir höfði sér; er þar vogun til at ráða; hitt er ok hætta, at hlaupa á ána, ok snýr við þat aftr. Enn bóndi læsti Styr í húsi, þar til Snorri kæmi ok sæi sár hans, eftir því sem lög sögðu, ok fengu þeir hann eigi; váru þá send boð Snorra sem skjótast; hann kom, nefndi vátta at sárum Styrs, ok bjó um líkit; ferr síðan þaðan, ok kemr at kveldi til bónda þess er Snorri hét, ok bjó í Hrossholti; sagðist hafa með lík at fara ok beiddist greiða; honum var veittr hann eftir föngum; líkit hafði dregizt nökkut ofan í Haffjarðará ok vöknat til höfuðsins; var því kyntr eldr upp at þurka þat. Snorri bað fólk at hafa kyrt um sik um nóttina. Bóndi átti dætr tvær; hét önnur Guðríðr; hon var sextán, enn hin fjórtán vetra; þær hvíldu báðar í einni rekkju. Þá fólk alt var í svefni ok góðr tími af nóttu, tók þeiri eldri svá mjök at óróast, at hon brauzt á hæl ok hnakka; hin spyrr hvat veldr; hon segir, at hon

inn hestr á laun, ok þykkir honum nú betrast hagr sinn, at hann er kominn á hestbak; ríðr nú þaðan á leið til Borgarfjarðar slíkt er hann má, ok hefir eigi marga náttstaði áðr hann kemr suðr yfir ána; kemr nú síð um kveld at bæ Halldórs ok drepr á dyr; þar kom húskarl út; Gestr biðr hann at kalla Þórdísi konu Halldórs á tal við sik; hon var systrunga Gests; hon gengr út, ok kennir eigi Gest í fyrstu; Gestr segir henni, hvat hann á um at vera ok í hvaða vandræðum hann sé staddr; hon segir honum skuli til reiðu sín hjálp, enn hon sé uggandi, hversu bóndi sinn verði við, því hann hafi verit vinr Styrs, enn vili þó freista, hvers hon fái við hann orkat; lætr Gest vera í útibúri um nóttina, svá enginn veit af, nema hon ok húskarlinn. Þórdís stendr snemma upp um morgininn áðr enn Halldórr; lætr hon allblítt at honum; hann mælir, at eitthvað muni undir þessu blíðlæti búa, ok muni hon vilja biðja sik einhvers; hon segir, at svá er, ok ef hann láti þessa bón eftir sér, vili hon í öllu geðþægja honum sem hon getr; segir, at frændi sinn Gestr sé þar kominn ok leiti hans liðsemdar, ok segir hann hafi vegit Styr í hefnd eftir föður sinn. Halldórr verðr óðamála, ok segir, at ef hann fái fest hendr á Gesti, skuli hann eigi lífs frá sér komast, er slíkt ódáðaverk hafi gert, at drepa vin sinn ok mesta höfðingja. Þar mátti ganga í kringum innan veggja alt húsit, ok hengu tjöld fyrir sænginni; Gestr stendr á bak við tjaldit at höfði honum ok heyrir alla þeira viðræðu, ok kveðr þá vísu, þeirar meiningar, at hann væri búinn til at leika við hann sem Styr, ok rjóða

báðar kiðr hans í blóði; hestr hans stóð söðlaðr úti fyrir; hleypr hann strax á bak ok ríðr at Gilsbakka til Illuga svarta; heilsar honum ok segir hverr maðr hann sé. Illugi spyrr, hvat títt sé í ferðum hans. Gestr kvað vísu. Þá spurði Illugi hann, hversu mikinn áverka hann hefði veitt Styr; þá kvað Gestr:

(2) Var-at of sár — enn sáran
sák víga-Styr hníga —
böndum þörf at binda
— beit hjálmastöð þveita —
þás af brúnar beinum
báglunds goða mági
unda sœg í augu
allrauðan sák falla.

Biðr hann Illuga ásjár; tekr hann því eigi fjarri, enn telr at sér sé svá mikil fjölskylda á hendi, at hann treystist varla at halda hann með slíkum mannfjölda, sem sér sýnist við þurfa, ok biðr hann fyrst at fara til Bæjar ok finna Þorstein Gíslason. Ferr nú Gestr þaðan ok til Þorsteins; kemr þar á áliðnum degi ok drepr á dyrr; húskarl einn kemr til dyra; þann biðr Gestr at kalla Þorstein út. Þorsteinn kemr út ok spyrr Gest at heiti ok tíðendum. Gestr kvað vísu þess innihalds, at hann hafi vegit Styr, ok biðr Gestr hann nú ásjár. Þorsteinn kveðr sér stóran vanda á þessu, þar svá margir ok miklir eftirmælendr sé, ok ilt eitt muni hann hljóta af slíkum óhappamanni, ok er heldr enn eigi styggorðr. Gestr kveðr vísu, ok enn aðra. Þorsteinn segir sér sé enginn þokki á vísum hans. Gestr kvað enn. Þorsteinn biðr hann hætta því,

ok segir hann skuli þó vera hjá sér náttlangt. Um morgininn sendir hann Gest til Reykja, ok biðr Kleppjárn taka við honum. Kleppjárn telr Þorsteini þat skyldara, ok hafi hann aldri heitit at taka við nökkurum vandræðamönnum af honum. Verðr Gestr þar þá nótt; ferr þaðan til Þorsteins aftr, ok tekr hann þá vel við honum. Var hann ýmist með Illuga, Kleppjárni eða Þorsteini um vetrinn, þó lengstum með Þorsteini, ok höfðu þeir öruggan vara á sér allan þann vetr; var hjá Þorsteini sjaldan færa enn sex tigir karla um vetrinn. Líðr nú at várdögum.

Maðr hét Teitr, at illu einu kendr, ok var kallaðr fjalla-Teitr, því hann lá á fjöllum úti, ok lifði hann því líkara sem hann væri illdýri enn hann væri maðr. Kleppjárn var þar sveitarhöfðingi; hann hafði nýbreytni þá, at hann gerði mannsöfnuð at ná Teiti ok hafði hann í böndum; vissi enginn, hvar til þat skyldi, því hann hafði áðr aldri látit hafa hendr á honum, þótt hann væri þrátt um beðinn.

Nú er at segja frá Snorra; hann býr málit á hendr Borgfirðingum, enn þeir hafa búit til liðs fyrir fram, ef hann kæmi. Ferr Snorri heiman með flokk manna, enn gerir áðr orð vinum sínum, at koma til liðs við sik; ok þá þeir eru saman komnir, ríða þeir allir suðr í Borgarfjörð. Borgfirðingar höfðu njósn af ferðum hans ok hafa liðsafnað fyrir öllum vöðum út til sjávar, at verja þeim ána. Snorri kemr at ánni vestan fram við Haugsenda; hefir hann átta hundruð manna, enn Borgfirðingar tólf hundruð. Gestr kvað vísu um morgininn, áðr

hann ferr heiman. Snorri ríðr at ánni, ok biðr þá fram selja vegandann. Þeir svara, at nú hafi þeir svá við búizt, at honum muni eigi kostr, at draga Gest ór greipum sér. Með Snorra eru taldir upp hverir helztir váru ofrkappsmenn, er mest á fýstu at berjast, svá ok af Borgfirðingum, at við sjálft lá, at þeir mundu berjast yfir um ána; áttu þá margir góðir menn hlut í, at eigi skyldi svá mikill mannfjöldi berjast; riðu hvárirtveggju fram í ána. Enn Snorri reið fram í eina eyri, sem í var miðri ánni, ok kvað þat lög, at tala þar máli sínu, sem maðr kæmist lengst at hættulauss, ok stefndi Gesti um víg Styrs; hrjóta þá margar vísur ór flokki Borgfirðinga til Snorra, einna mest frá Gesti. Snorri kveðst eigi vilja gegna hákyrðum hans, ok sé eigi at undra, þó hann tali djarft ór flokki; sér hann þar áorkast ekkert í þetta sinn; snýr hann frá við svá búit, ok ferr vestr leið sína.

Nú líðr at alþingi. Stýrimaðr einn var þenna vetr í Reyðarfirði í Austfjörðum; nafn hans var Helgi; ætlaði hann til Noregs um sumarit; sá var góðr vin Kleppjárns. Þeir Borgfirðingar taka þau ráð, at senda honum Gest til utanferðar. Þá váru höfðingjaskifti orðin í Noregi, ok Eiríkr jarl Hákonarson kominn í stað Óláfs Tryggvasonar; í hans hirð var Þorsteinn son Síðu-Halls; hann var vinr Kleppjárns. Kleppjárn sendir honum orð sín at taka við Gesti, ok lætr þar með fylgja hring til menja, ef hann vill eigi trúa orðum Gests; leggr Þorsteinn ok Kleppjárn honum fé til farningar, enn Þórdís varð eigi örþrifráða; gefr hon honum gullhring ok þrjár merkr silfrs; skal

fjalla-Teitr fylgja honum austr, því honum váru allar leiðir kunnar; fara þeir austr fjöll um alþingistíma fyrir ofan allar sveitir; verðr því engi maðr þeira varr. Kemr Gestr þá til Helga stýrimanns ok tjáir honum sitt erendi ok orð Kleppjárns; tekr hann við honum vel, ok á Teitr með at fara; býðr Helgi Gesti mestan varnað á, at láta nökkurn ar skipverjum sínum verða varan við, hverr maðr hann sé, því þar sé nökkurir vinir Styrs á skipinu. Lofar Gestr fögru um þat, ok svá gengr nökkura daga; enn þat efndist þó eigi betr enn svá, at einn dag, er Gestr sat á bulka, kvað hann vísu, hvar af skilja mátti, at hann var vegandi Styrs; enn þá skipsmenn vissu þat, hlupu þeir upp ok ætluðu at honum, svá at Helgi varð at gefa þeim fé til að leggja ekki til hans ilt; var síðan alt kyrt í ferðum þeira; leggja þeir í haf ok gefr vel byri, ok koma til Noregs. Jarlinn var þá staddr í Þrándheimi og Þorsteinn þar með honum. Lætr Helgi Gest aldri við sik skilja; ferr et snarasta á fund Þorsteins ok færir honum Gest með orðum Kleppjárns. Þorsteinn tekr því seinlega, fyrr enn hann sér jartegnirnar; segist þó eigi voga, at láta hann þar lengi vera vegna vina Styrs. Skilst nú Helgi við Gest ok afsalar sér, enn Teitr ferr með Helga, ok er hann ór sögunni. Gestr er um vetrinn með Þorsteini; enn um várit sendir Þorsteinn hann til einnar ríkrar ekkju, er bjó norðr í Fjörðum, at menn yrðu hans siðr varir. Eigi hreyfir Snorri þessu máli á alþingi. Nú vita menn óglögt, hvat ór Gesti er orðit fyrst í bráð; var því eigi samsumars utan farit.

11. Um vetrinn kemr þat upp, at Gestr muni af landi farinn; eykst sá orðrómr svá mjök, at menn hafa þat fyrir satt. Þorsteini Styrssyni þykkir sér skyldast at gera hefndina; ferr hann um sumarit til Noregs ok hefir vel fé með sér, ok gerir sér menn vinholla með því um vetrinn; fær hann þá upp spurt, at Gestr er með ekkjunni. Um várit ferr hann norðr þangat, ok eru þeir saman seytján á skipi; svá var til farit, at ekkjan bjó at fjarðarbotni. Einn dag, er Gestr var róinn á sæ at togfiski, koma þeir Þorsteinn seint um kveld í fjörð þann, er ekkjan bjó í, ok váru alls ókunnir leiðinni; róa þeir skipinu á sker, svá at hvolfir undir þeim, enn komast þó allir á kjöl. Gestr var við annan mann á bát, ok sér þetta; róa þar at, sem mennirnir eru á floti; spyrr Gestr, ef þeir vili björg hafa; þeir játa því fegnir. Gestr segist því ráða vilja, hvat marga eða hverja hann taki í hvert sinn á bát sinn at flytja til lands; tekr Gestr eigi fleiri enn tvá um sinn, ok ætlar svá til, at Þorstein tekr hann seinast; sitr hann í öðrum stafni, enn Gestr í hinum, ok hafði yfir sér loðkápu; þekkir þá hvárr annan. Þorsteinn mælti, at nú hafi þeir svá fundizt, at hann hefði kosit at öðru vís hefði at borit. Gestr mælti: „Í öndverðu þekta ek þik, ok því vilda ek ráða, hvat mörgum yðar ek bjargaði í hvert sinn; vána ek þú munir eigi launa mér því lífgjöfina at sækja eftir lífi mínu“. Geta þeir nú eigi fram komit hefndinni um kveldit, ok þurfa greiða eftir þenna hrakning; veitir ekkjan þeim hann, ok eru þeir allir ásamt þá nótt; enn þá hon veit þeira erendi, átelr

hon þá stórum, at þeir leiti eftir lífi manns síns fyrir litlar sakir, ok launi þannig illu gott; vogar þó eigi at láta Gest vera þar um nóttina, ok sendir hann einum ríkum bónda, sem Eiríkr hét, upp á Raumaríki, hersir at nafnbótum; þangat ferr Gestr. Enn þeir Þorsteinn ok hans félagar standa upp um morgininn ok leita Gests, enn finna hvergi; segir ekkjan, at eigi muni þeim auðit at hitta hann þat sinn. Fara þeir við svá búit heim aftr, ok þykkir ferð sín orðin allframkvæmdarlítil. Nökkurum tíma síðar fréttir Þorsteinn, hvar Gestr er niðr kominn; ferr nú þangat ok kemr þar einn morgin snemmendis; barr þá svá við, at Gestr var genginn til vatns at þvá sér; stóð sinn hvárum megin. Gesti brá eigi vara fyrir Þorsteini; enn Þorsteinn höggr með öxi, sem hann huldi undir skikkju sinni, til Gests ok stefnir á hann miðjan; bar höggit út af síðunni; skeindist Gestr lítit, ok var þat svöðusár. Bóndi vill þegar taka Þorstein ok láta drepa. Gestr biðr hann gera þat eigi; segir, at Þorsteinn þykkist eiga hefnda at leita, — „ok mun mér þetta fyrir engu standa álengdar“; — ok fyrir bænir Gests verðr þat, at Þorsteinn er lauss látinn, ok þykkir honum nú þessi ferð hálfu ófrægilegri enn en fyrri; verðr þó svá búnu at una, ok ferr heim. Gestr sér, at hann getr eigi viðhaldizt í Noregi fyrir umsátrum Þorsteins, ok ferr at vári komanda suðr í Miklagarð, ok gengr þar á mála með Væringjum; ætlar sik þar heldr óhultari verða. Þorsteini kemr njósn af þessu, ok ferr sama sumar út til Miklagarðs. Enn þat er siðr Væringja ok Norðmanna, at vera at leikum

á daga, ok gangast at fangbrögðum; Þorsteinn gefr sik í flokk þeira; enn Gestr þekkir hann nú eigi, bregðr ok eigi vara fyrir honum. Gengr Þorsteinn til fangs við hann, ok í því bregðr hann saxi undan skikkju sinni, ok mundar til höfuðs á Gesti, enn svá tókst til, at á öxlina kom, ok var þat ógeigvænlegt sár; sannast hér þat fornkveðna, at ‚eigi má ófeigum bella', ok skeindist Gestr lítit. Væringjar hlaupa upp þegar, ok er eigi annars kostr enn Þorsteinn sé þar strax drepinn, því þat váru lög hjá þeim, ef annarr veitti öðrum banatilræði, þá þeir váru at leikfangi, skyldi sá fyrirgera lífinu. Gestr fellir bæn at Væringjum, og gefr þeim hálft fé sitt Þorsteini til lausnar; segir þeim allan málavöxt ok biðr Þorsteini griða; eiga þar ok nökkurir menn hlut at, at honum sé líf gefit, ok gerðu þat þeir menn, er tæðu máli Þorsteins at vilja Gests, er vissu ættarferð Þorsteins. Nú er Þorsteinn lauss gefinn; biðr Gestr hann nú at láta af at sitja um líf sitt oftar, þar hann megi sjá, at honum verðr eigi auðit at koma sér af dögum, ok fari þat mjök at málavöxtum, því hann hafi eigi sakalaust vegit Styr. Þorsteinn heitr því, enn biðr Gest aldri at vitja á Norðrlönd aftr; ok því heitr Gestr ok efndi. Er nú Þorsteinn orðinn félauss eftir alt þetta, ok gefr Gestr honum fé til ferðarinnar ok skiljast nú sáttir. Ferr Þorsteinn nú til Noregs aftr, ok er þar næsta vetr eftir; ferr um sumarit til Íslands, ok þykkir frændum hans ferðin næsta gæfulítil orðit hafa. Enn Gestr kemr aldri á Norðrlönd; þótti þar dugandi drengr, er hann

var, ok er eigi getit, hvárt nökkut manna sé frá honum komit. Þorsteinn sezt at búi undir Hrauni eftir föður sinn ok bjó þar alla ævi upp þaðan. Nú eru þrír vetr liðnir síðan Þorsteinn fór utan í föðurhefndirnar, ok eru þeir Gestr ór sögunni.

Nú þykkir Snorra halla máli at sér, þar Þorsteinn bar eigi auðnu til at koma fram hefndunum; hugsar nú um, hversu hann skuli með hægasta móti ok minstri mannhættu vinna á Borgfirðingum, frændum Gests, er honum höfðu undan skotit; taka þeir nú til at verða nökkuru óvarari um sik enn áðr, síðan svá mjök frá líðr falli Styrs. Svá hafði til borit, at þrjú skip höfðu komit af hafi um sumarit á Eyrum; var eitt þeira lekt ok öldungis ófærandi á sjó; þat seldu kaupmenn Þorsteini Gíslasyni, ok þessa varð Snorri víss; þá kaupstefna er sem óðust, sendir hann frá Sælingsdalstungu tvá menn á Eyrar suðr, at njósna um heimaveru Þorsteins ok Borgfirðinga; annarr þeira var Kolskeggr á Lambastöðum, ok biðr þá gera sem minst vart við sik eða sitt erendi, né leggja þar ilt til nökkurs manns, enn taka sem grandgæfilegast eftir öllu því, sem þeir heyra talat at þessum mönnum lútandi. Þeir gera svá; eru þar tvær nætr ok gera lítil kaup; ríða et skjótasta heim vestr at Sælingsdalstungu, ok segja Snorra, at Þorsteinn Gíslason hafi keypt et ófæra skipit, ok ætli at draga þat í sundr á miðvikudag, enn sveitarmenn skuli flytja viðinn heim á mánadaginn næsta þar eftir, innan þriggja vikna, ok sé Þorsteinn eigi margmennr heima um þessa daga. Snorri sendi orð vinum sínum ok mágum út í Eyrarsveit, at þeir skulu

hittast þann dag, er sex vikur eru til vetrar, enn Snorri sendir at tvímánuði sumars, ok skuli þeir hittast í Lækjarskógi í Dölum.

12. Snorri tekr dagverð at miðjum morgni, ok standa hestar þeira söðlaðir; hann átti þrjá sonu; hét einn Halldórr, annarr Guðlaugr, var hann þeira elztr, ok Þórðr sá yngsti; var hann þá níu vetra, ok skal hann með fara. Guðlaugr var jafnan heima, ok lét Snorri hann sjálfráðan, hvat hann starfa vildi; var hann eigi heldr mikit laginn til vinnu; hann var siðprúðr ok bænrækinn ok helt vel trú sína; átti ok ekki ilt við fólk; var hann því eigi lyndislíkr hinum bræðrum sínum, enn þeir váru glensmiklir ok köstuðu fyrir þetta spotti at honum. Snorri gengr til kirkju, er hann hafði þar gera látit; skein þá sól ór austri; ok er hann gengr inn, mætir hann Guðlaugi; ætlar hann þá út at ganga, ok hefir á bænum verit eftir venju sinni. Snorri mælir, hvárt hann vili eigi fara með sér at hefna móðurföður síns. Guðlaugr svarar, at hann ætli svá muni vel mannat, at eigi þurfi síns liðs við, ok hafi hann eigi skift sér af vígaferlum hingat til; megi faðir sinn ráða því, enn helzt vili hann þó heima sitja. Snorri mælti: „Ek hefi eigi kallat at þér um verk þín hingat til, og skaltu þeim sjálfr ráða upp frá þessu, ok er mér vel um gefit þú hvergi farir, ok rækir þína siðu“. Svá hefir Snorri frá sagt, at hann hafi aldri slíka manns ásjónu sét sem Guðlaugs sonar síns, er hann mætti honum í kirkjunni; hafi hann þá verit rauðr sem blóð at sjá í andliti, ok hafi sér svá sem nökkur ógn af staðit. Guðlaugr fór nökkurum vetrum síðar til

Englands; gaf faðir hans honum fé með sér; gekk hann þar í munkaklaustr, færði siðugan lifnað ok þótti hinn bezti klerkr alt til dauðadags. Snorri ríðr nú heiman ok fylgdarmenn hans; hittust hann ok hinir þar í Dölum, sem ráð var fyrir gert; ríða síðan allir saman suðr Bröttubrekku; var þetta á laugardegi; hallar þá mjök at kveldi, er þeir koma suðr af fjallinu; ríða þeir þá fyrir ofan bæi. Þá mælti Snorri: „Eigi þykkir mér at, þó at nú kæmi þoka“. Ríða síðan suðr Hvítársíðu; þá var þoka yfir heraðinu ok vindr af hafi ok úr við; þeir láta nú taka niðr hesta sína ok æja; ríða þar eftir nökkura stund; tekr þá til at elda aftr ok heiða upp þokuna, ok sá tíðendi yfir heraðit. Eigi var fleira manna heima á bæ Þorsteins enn synir hans, piltr einn ok kona sú, er embættir fé. Þar eftir ríða þeir yfir ána, ok þá koma þeir svá nærri, at sjá mætti gripi við bæ Þorsteins; spyrr Snorri, hvárt þeir sjái fleiri enn þrjá hesta þar heima við túnit, svá sem sér sýnist; þeir segjast eigi fleiri sjá. Þá mælti Snorri, at eigi mundu þeir mannmargir heima vera. Ríða nú at bænum, ok þá er sól nýrunnin upp, ok sjá þeir slóðina eftir sér, er þeir gert höfðu um nóttina yfir ána. Þeir Snorri stíga af hestum sínum á bak við húsin; segir hann einum, er með honum var, at hann skuli fara upp á skálaveggínn hægra megin, því þar hefir hann spurt at Þorsteinn liggr undir, ok segir honum at reyta þekjuna ok slíta grasit seint, ok taka fast og jafnt í, líka sem hestr biti. Maðrinn gerir svá. Þorsteinn vaknar ok kallar til smalapiltsins, ok segir hann muni ofskamt hafa

rekit hestana frá í gærkveldi, ok skuli hann fara at reka þá. Hann anzar at eins ok sofnar aftr. Enn heyrir Þorsteinn, at eitthvat nagar þekjuna; kallar aftr til piltsins, enn hann sofnar aftr. Ferr þá Þorsteinn á fætr út at forvitnast um þetta, ok er í línbrókum einum; ok þá hann kemr út ór dyrunum, litast hann um ok verðr við ekkert varr, ok vill nú skygnast víðar at í kringum húsin. Í því bili hlaupa þeir Snorri at honum; er þar ekki at sökum spurt ok engu orði kemr hann fyrir sik; leggja þeir at honum fjórir í einu; kemr eitt lagit í kviðinn, ok fellr hann strax; draga þeir hann nú upp at veggnum, ok bíða þar úti hljóðlega. Lengist nú Þorvarði, at faðir hans kemr eigi inn, ok gengr út; kemr hann engri vörn fyrir sik, ok ferr á sömu leið. Annarr son Þorsteins var ok heima; hét hann Sveinn, ok var níu vetra gamall; lengist honum föður síns í bæinn, ok heyrir eitthvat hark úti; veit ok eigi hvat um er; kemr hann út í dyrnar, ok er honum svefn í augum. Snorri mælti við son sinn, Þórð kausa: „Sér köttrinn músina? Ungr skal at ungum vega". Þórðr fóstri hans mælti: „Þat skal aldri ske, at svá ungr sveinn sé veginn, ok skulu vit undir eins falla báðir". Snorri segir hann skuli ráða, þó sér sé grunr, at sá sveinn muni einhvern staðar höggva í ætt sína. Bera þeir nú líkin saman í eina kös þar í túninu; skiljast við svá búit ok hraða sér í burtu; var þetta á litilli stundu gert; lýsa víginu á næsta bæ; ríða nú upp með ánni og yfir í Hvítársíðu ok upp frá bæjum; stíga þar af hestum sínum ok taka atfang, ok leggjast niðr ok

hvíla sik ok hesta sína. Fylgdarmenn Snorra telja þetta óvitrlegt, at leggjast niðr í grashögum skamt frá bæjum; enn Snorri segir eigi muni til saka; liggja þeir þar fram yfir miðdegi ok finna smalamann einn. Snorri biðr hann bera kveðju Borgfirðingum frá Snorra goða, ok segja þeir hafi nú gert sér greiðara fyrir enn næst. Ríða síðan vestr fjöll ok hverr heim til sín, ok þykkir förin vel hafa gengit.

Nú er at segja hvat gerist á bæ Þorsteins. Kona hans kemr heim ór seli sama drottinsdags morgin, lítilli stundu eftir þat þeir Snorri eru burt riðnir, ok ætlar at færa þeim feðgum hreinar skyrtur; tvær dætr hennar ungar eru með henni; ríða þær nú at túngarðinum ok stíga þar af baki, ok biðr hon þær at bíða sín þar. Hon gengr heim at bænum, ok sér þar vegs ummerki; ok þá hon hefir litit á hverir þar liggja vegnir, gengr hon burt ok stígr strax á hest, og getr eigi um fyrir þeim, hvat hon hafi heima sét. Þær spyrja, hvat valdi at hon komi svá skjótt aftr. Hon kveðr erendit eigi hafa krafit lengri tafar; ríðr nú sem skjótast til næsta bæjar, sem heitir Kelda, ok hittir þar klerk einn, frænda sinn, sem Eldjarn hét, ok segir honum tíðendin; bregðr hann við strax ok tekr menn með sér at sjá líkin; sendir boð á næstu bæi, ok flýgr nú þegar þessi viðburðr um Borgarfjörð, ok er at vörmu spori farit at leita Snorra, ok þeysast vestr um Hvítársíðu, þann veg er líkast þótti at hann riðit hefði, ok hafa þeir eigi af honum. Fell þeim nú allilla, at Snorri gekk svá ór greipum þeim, ok þá enn fremr, er þeir fréttu hann hefði legit þar í

búfjárhögum um daginn, ok virðist þeim nú Snorri helzt til slægr orðit hafa; settu þeir þá í lög sín, at hverr maðr skyldi vera skyldr at leita strax um landeign sína at veganda, ef víg væri vakit innan heraðs. Líðr nú vetrinn eftirkomandi ok fram at alþingi, ok búa þeir eftirmálin Borgfirðingar, ok váru eigi þeir aldauða, er fylgdu at þeim málum. Eru nú þessi mál uppi höfð á alþingi, ok heldr Snorri svari vegna manna sinna, ok er hann ljúfr at svara fébótum; gengr sá dómr á málit, at víg Styrs ok Þorsteins skuli fallast í faðma, enn synir Þorsteins bættir þrem hundruðum silfrs, ok helt Snorri uppi fébótum fyrir menn sína; skulu fjórir þeira fara af landi burt, og vera fyrir utan þrjá vetr. Greiðir Snorri bætrnar á sama þingi, enn hinir fara samsumars utan, er til váru dæmdir. Lyktar nú þannig þessum málum at sinni.

13. Guðmundr hét maðr; hann bjó í Ásbjarnarnesi á Vatnsnesi; Guðmundr hafði verit enn mesti garpr ok röskvasti drengr, enn var kominn í elli þá er þessi saga gerðist; hann átti þrjá sonu; Hallr hét sá elzti, Barði annarr, þriði Steingrímr. Hallr var í kaupferðum jafnan, spakr at viti ok enn bezti drengr. Svá bar við, þá hér var komit sögunni, at hann var staddr í Noregi sem oftar, næsta sumar eftir fall Þorsteins. Í Björgvin váru fyrir þeir Hárekssynir, ok spyrja þar til Kolskeggs, sem fyrr er getit at fylgdi Snorra at drápi Þorsteins; þá Hárekssynir urðu hans varir í bænum, leituðu þeir hans, at þeir gæti hefnt á honum fyrir víg Þorsteins; hann var ok mágr Snorra. Kolskeggr leitar undan; enn þeir ná fjárhluta hans,

enn honum eigi; þetta var um várit; er hann nú félaus og farþurfi; falar allstaðar far, enn fær hvergi; hittir Hall ok biðr liðs; kvartar um hrakning sinn ok bágendi. Hann gefr honum skip sitt ok nökkurn kaupeyri, svá hann kemst undan, ok ferr til Englands. Hallr leitar sér nú fars til Íslands ok fær hvergi; ferr hann út til Þrándheims, ok finnr þar mann, er Þorgils hét; þeir höfðu átt félag saman fyrri, enn höfðu þá skilit; Hallr biðr hann fars; hinn tekr því treglega. Hallr mælti, at hann vænti bezt til hans hjálpar, því þeir hefðu mælt þat fyrrum, þá þeir váru í félagi saman, at hvárigir skyldi hendr við öðrum bægja, ef annarr þyrfti hins liðs í nauðsyn. Þorgils lætr þá til leiðast, at hann fái farit, þó eigi með öðrum kosti enn hann kaupi skipit hálft af sér, ok þetta gerir Hallr. Hárekssynir spyrja, at Hallr hefir undan skotit Kolskeggi ok sé skipráðinn hjá Þorgilsi; sjá þeir, at þeir hafa mist mannsins, ok snúast at Halli. Verða þeir Hallr síðbúnir; svá skjótt sem byr rann á, leggja þeir út undir ey þá í Þrándheimi, er Fólksn heitir, ok liggja þar nökkurar nætr fyrir byr. Bóndi einn lítill bjó í eyjunni; hann var vitlítill ok vesalmenni; hann átti þar allgóðan skóg. Skipverjar þeira Þorgils fóru þangat ok hjuggu sér efnivið; enn bónda líkaði illa ok knurraði um. Þeir Hárekssynir fá njósn af, at þeir Hallr liggja undir eyjunni; taka sér nú lítinn bát ok róa þangat átta saman frá skipi sínu um nótt upp at eynni annars vegar; tala við bónda ok spyrja, hversu spakir kaupmenn séu, eða hvárt stýrimaðr sé á skipi jafnan. Hann segir þeim alt

af létta, at þeir sé óspakir ok geri sér miklar skemdir á skógi sínum, enn Hallr banni þeim; því sé sér bezt til hans þokkat. Þeir láta sem þeir eigi leyndarmál við Hall at tala; slá til kaups við bónda ok gefa honum hálfa mörk silfrs, ef hann geti komit Halli á sinn fund, svá at eigi sé aðrir við staddir. Bónda grunar, at hér muni prettir undir búa, enn þykkir þó fagrt féit; tekr við ok lofar þessu; ferr þar eftir til Halls ok hrósar góðmensku hans, er hann banni at spilla skógi sínum; vili hann nú launa honum með því, at gefa honum lof til at höggva sem honum líkar þar beztr er skógrinn, ok skuli hann koma með sér. Hallr gegnir þessu fálega í fyrstunni; leiðist þó til við fagrmæli bónda ok fylgdist með honum í rjóðr eitt þar beztr var skógrinn. Eigi höfðu þeir þar lengi staðit, áðr bóndi gengr frá Halli, skilr hann þar einan eftir ok læzt nökkut hafa erendi. Enn þá bóndi er burtu, hlaupa þeir Hárekssynir allir saman ór launsátrinu at Halla ok vega þar strax at honum, svá þar skifti engum orðum, ok engri vörn kemr hann fyrir sik; vega þeir hann þar, hylja hræ hans ok róa þar eftir í skyndingu burt. Skipverjum Halls þykkir seinka aftrkvámu hans; spyrja bónda, hvar hann hafi skilist við hann; enn bóndi lætr sem hann hafi gengit frá sér í skóginum; trúa þeir honum illa, taka hann ok kúga til sagna, svá at hann verðr at láta et sanna uppi; vísar hann þeim hvar hann gekk seinast frá honum; finna þeir Hall þar dauðan ok dysja hann, enn festa bónda þar jafnskjótt upp. Hárekssynir þykkjast nú nökkuru hafa á veg komit um hefndirnar;

fara sem skjótast suðr með Noregi ok alt til Danmerkr, ok at áliðnu sumri brjóta þeir skip sitt í spán við Jótlands síðu, svá enginn af komst.

14. Þorgils sér, at torsótt muni at leita vegandanna; tekr fjárhlut Halls allan ok hirðir, ok lætr í haf þá byr gefr; fá þeir um sumarit mótviðri stór ok eiga harða ok langa útivist; um vetrnætr taka þeir höfn í Austfjörðum í Vápnafirði, ok vistar Þorgils háseta sína þar í kringum sik um vetrinn, ok leggr ríkt undir við þá at leyna dauða Halls; hann var maðr spakr ok hægferðugr. Um sumarit ferr hann til þings ok hefir með sér fé Halls; hafði þá enginn spurt þessi tíðendi. Guðmundr faðir Halls var á þingi. Þegar líðr at þinglokum, gengr Þorgils einn dag til lögbergis ok hefr þar upp alla sögu um víg Halls, enn hásetar hans sanna með honum; hefir hann þar fé hans ok vill afhenda. Þessi fregn fær Guðmundi svá mikils harms, at hann gengr þegar til búðar sinnar ok legst, enn Barði er fyrir svörum; spyrr hann Þorgils, hví hann hafi leynt þessu svá lengi. Þorgils kvað sér sýnast þetta mál til nógra vandræða horfa, þó eigi hefði hann þess fyrr getit, þar sem slíkir menn ættu hlut at; þar með hefði hann viljat bíða, þar til bærist sönn afspurn um þessi tíðendi af öðrum mönnum. Barði kvað hann gert hafa vitrlega, — „ok hefir þú haft vel ok drengilega ór þessum málum“ — býðr honum at eiga fé Halls, sem hann meðferðis hafi; enn Þorgils neitar þverlega ok vill ekkert af hafa; segir, at svá kunni falla, at þeir þurfi sjálfir fjár síns um þat þetta mál sé til lykta. Barði vill hann haldi

þá hálfu, ok þat verðr af. Þá Guðmundr kemr heim af þingi, spyrr Þuríðr kona hans, hvat tíðenda sé af þingi; hann andæpti mæðilega ok kvað vísu um fráfall sonar þeira; hon anzar með annarri; legst þessi harmr svá mjök á Guðmund, at hann lifir eigi lengr enn mánuð. Um haustit berr svá við einhverju sinni, at Barði sezt í sæti þat, sem Hallr var vanr í at sitja, þá hann var heima, ok sat hann þá þeira bræðra efstur. Móðir hans kemr inn, ok þá hon sér þat, rekr hon honum gildan kinnhest ok skipar honum at skreiðast burt ór sætinu sem bráðast, ok vera eigi svá djarfan, at setjast í sæti Halls, meðan hans sé óhefnt. Barði segir svá skuli vera. Um haustit frétta menn nú allstaðar at þessi tíðendi um víg Halls; einnig um fráfall Hárekssona; þykkir nú mörgum vandast við þat málit. Þorgils seldi skipit hásetum sínum ok létti kaupferðum; tók sér bú í Borgarfirði, ok settu Gíslungar nökkut við úfa honum; hefir hann þat til tals við þá, ok kveðr þeir eigi sik einskis at kunna; verðr at því lítit mark at svá stöddu.

Nú er þar til máls at taka, at Barði hugsar um eftirmælit. Þórarinn hét maðr, spakr at viti ok framsýnn, er bjó á Lækjamóti í Víðidal; hann var fóstri Barða. Nú líðr fram at alþingi sumarit eftir. Um leið ok Barði ríðr á þing, finnr hann Þórarinn fóstra sinn at máli, ok spyrr nú hversu reisa skuli málit. Þórarinn mælti: „Þér eigið um mikinn vanda at mæla, ok þarf hér þolinmæði við, því at jafnan eru margir at frændsemi"; ræðr honum at biðja Hárek bóta fyrir sonu sína á

næsta alþingi, ok þó hann fái engar bætr, megi hann eigi láta sér leiðast, ef hann vili sínum ráðum hlíta, ok muni allir þetta vel virða. Barði hefr upp þessa bótabeiðslu á þingi. Hárekr var engi orðamaðr; hann hafði þá brugðit búi ok afsalat fé sitt bróður sínum Kleppjárni; svarar hann því, at hann hafi engi fjárforræði, ok geti því engar bætr goldit; vísar hann því máli til frænda sinna, ok fær Barði ekki frekara svar at því sinni, ok ferr við svá búit heim. Annat sumar leitar Barði enn ráða til Þórarins; svarar hann, at á sömu leið skuli at fara sem et fyrra sumarit; kveðr hér þurfi þolinmæði við at hafa, ok muni et þriðja sumarit verða vissara, hvar þeir skuli atgang eiga, ef eftir hugboði sínu ferr; enn nú sé margir jafnkomnir at frændsemi. Barði gerir svá; hefr upp enn þetta mál áðr þingi slítr, ok talar á þessa lund: „Mönnum mun kunnigt, at vér eigum ofmikil vandræði at vera, þar nú er sannspurt, at Hallr bróðir minn er lífi minnr; beiddum vér bóta af Háreki, föður vegandanna, hér í fyrra sumar, ok var oss engi órslit veitt, ok mun því flestum virðast, at vér berum skarðan hlut fyrir yðr; nú ítrekum vér sömu beiðni, ef þér vitið, hverju nú skal heldr svara". Háreks var ekki við kostr, ok stóð honum elli; enn hverr hinna, sem á þingi váru, stungu höfðum hverr at öðrum, ok ferr alt á sömu leið sem fyrra sumarit; enn allr þingheimrinn lofaði hversu spaklega var at málinu farit. Gísli hét maðr, son Þorsteins; hann var í kaupferðum löngum, ofláti mikill ok óvarr í orðum; þetta haust

kemr hann út, ferr heim í Borgarfjörð til frænda sinna ok fréttir af þessum málum. Þriðja sumar, áðr Barði ferr á þing, ríðr hann heim at Lækjamóti, ok spyrr Þórarin, hversu nú skuli at fara. Þórarinn mælti, at nú yrði hann enn at biðja bóta sem fyrr; skyldi hann eigi oftar ráða honum til þess; sagði hann nú vera þann mann kominn, sem hann hefði eftir beðit; þat var Gísli – „spyrst mér svá frá Gísla, at hann er bráðskeyttr til máls at taka, frígjarn ok of kapp; segir mér svá hugr um, at hann muni einhverju því svara, at auðgengara verði at málinu eftir enn verit hefir“. Barði kvað sér þykkja mikit fyrir at biðja þá enn bóta, enn kvað þat mundu þó verða vera, því hans ráð mundu sér til bezta koma. Narfi hét maðr, frændi Gíslunga; hann var mesti illhreysingr ok ofstopamaðr, rammr at afli, lyginn ok ójafnaðarfullr at öllu; við alla menn lynti honum illa, enn þó verst við frændr sína; barði hann á mönnum, ef hann fekk eigi þat hann vildi, ok tók af þeim, er hann mátti; var hann í ýmsum stöðum um land ok eirði hvergi. Þórarinn bað Barða fyrir kost ok mun at fá þann mann norðr með sér, ef hann væri á þingi, ok kvað til nökkurs koma mundi. Barði kemr á þing; þar er Gísli ok fleiri frændr hans Borgfirðingar. Barði gengr til lögbergis einn dag á miðju þingi ok mælir: „Svá er við vaxit, at ek hefi hér tvisvar beðit bóta fyrir víg Halls bróður míns; beiddi mik þar nauðsyn til, ok var í hvárttveggja sinn gefinn lítill gaumr at máli mínu; nú sýnist mér þar nökkurrar órgreiðslu ván, er þú ert, Gísli, svá ek þurfi eigi

lengr at velkjast í þessum vafa; munu ok flestir þat mæla, at vér eigi förum með mikilli frekju at málinu, ok er yðr því skyldara góðu at svara". Engir anza fyrr enn Gísli; hann mælir ok styðst á spjótskaft fram: „Vér munum verða nökkuru at svara, alls þú rekr þitt erendi, ok þú hefir berlega á mik kveðit, þó ek þykkist nökkut þverkominn við málit. Í fyrra sumar á Englandi var ek í þeim stað, er heitir at Þúfusteini; þar sat ek á torgi ok hafði nökkuru silfri at verja; lá þar hjá mér sjóðr einn, sem í váru sjau merkr silfrs; riðu þar um torgit nökkurir óskynsamir menn, ok varð einum þat fyrir, at hann kyntist til við mik ok stakk spjóti sínu við sjóð mínum ok rendi upp á, ok reið með það burt; hafða ek ekki þar af; vísa ek þér þar til bróðurgjalda; þykkir mér þat at glíku sem þetta mál, því þat silfr tel ek vera á vandarveifi, ok munu vér þar eigi önnur fé til leggja". Eiðr mælti Skeggjason: „‚Segja skal þursi, ef hann sitr nökkviðr við eld', ok er illa ok óvitrlega undir tekit, at svá stórir menn sem nú eigu hlut at". Gísli svarar: „Hér sannast þat, sem mælt er: ‚Výlir fjarri, enn verr sjaldan'; ok er þat þín at ván, at halda svá svari frænda þinna, sem nú má heyra" — ok hleypr í brigzlyrði við Eið. Nú mælti Eiðr: „Eigi hirðum vér at skattyrðast við þik". Gera menn nú mikinn róm at máli Barða, ok þykkir þunglega svarat með slíku spaklæti sem þessa er beiðzt.

15. Helga hét ekkja ung; hon bjó vestr í Dölum; hennar bað maðr sá, er Grímr hét. norðan ór

Eyjafirði; konan var í ætt við Kleppjárn. Maðrinn var á alþingi, ok var honum konan föstnuð; skyldi brullaupit standa hálfum mánuði fyrir vetr um haustit. Barði kom eitt sinn at búð Kleppjárns, ok mæltu þeir þar mundmálum; þar sá Barði Narfa, ok kom Barði sér brátt í tal við hann ok býðr honum heim til sín, ok þat þáði Narfi. Þá Barði kemr af þingi, talar hann við Þórarin ok segir honum af málum sínum, ok sér þykki þunglega á horfast. Þórarinn mælti: „Nú er svá komit sem ek vildi; er þat nú í þreytt, at svá sýnist vitrum mönnum sem okkr, ok er nú óvandara enn fyrri at sjá, hvar at skal ganga um hefndina. Barði bað hann fyrir sjá. Sá maðr var þat sumar í þingför með Barða, sem Þórðr hét, bóndi á Másstöðum í Vatnsdal; hann átti tvá hesta alhvíta, nema á eyrunum, þar váru þeir svartir; þóttu honum hestarnir slíkt metfé, at hann vildi þá eigi missa fyrir aðra hesta. Þat hafði Þórði orðit til farreks, at hestar hans báðir váru í brottu. Narfi verðr eftir á Lækjamóti, tekr Þórarinn á móti honum ágætavel, svá Narfa þykkir leika í lyndi. Þórólfr hét maðr, er bjó á Sleggjulæk í Borgarfirði; hann var nú mjök hniginn á enn efra aldr, enn hafði verit enn gildasti garpr í æsku sinni; konu átti hann sér; váru þau alltíð ósamþykk, svá at sitt vildi hvárt; var hon óðmálig mjök ok meðallagi vitr; hann átti vápn góð í hirzlum sínum, er hann hafði eigi á haldit síðan hann létti vígaferlum. Nökkuru síðar kemr Þórarinn á tal við Narfa, ok spyrr, hversu honum sé vingat við frændr sína. Hann svarar, at

lítill sé vinskapr þeira á millum. „Muntu vilja slá kaupi við mik?“ segir Þórarinn; „mér er sagt, at Þórólfr frændi þinn eigi sverð gott, ok getir þú sótt mér þat, vil ek gefa þér stóðhross væn“. Narfi vill þat gjarnan. Þórarinn selr honum í hendr stóran kníf, er hann skal gefa konu Þórólfs til at vera með sér í fylgi — „er mér sagt, at vápnin eru sigrauðig“, segir Þórarinn; „mun þik eigi bresta at ljúga, hvat þér sýnist haganlegast, hvar fyrir þú biðir vápnanna“. Narfi bað hann at vera þar um óhræddan, ok gengr fús at kaupinu; hleypr síðan suðr um heiði ok kemr um kveld ofan í Hvítársíðu til eins frænda síns, er bjó á Veggjum; er þar um nóttina ok biðr hann at ljá sér vápn, ok segir at einn austmaðr norðr í Öxnadal hafi skorat á sik til einvígis út af konu einni, er báðir vildu hafa, ok sé stefnudagrinn at hálfs mánaðar fresti, ok fái hann hvergi vápn; segir hann þat líklegasta til um náttstaði sína. Hinn svarar, at þetta muni alt lygi, ok fái hann engi vápn hjá sér. Líkar Narfa þat allilla, ok hleypr yfir til Þórólfs, sem sverðit hafði, ok segir honum, hvat hann á um at vera, ok til náttstaða sinna, sem á fyrri bænum; var vel við honum tekit at eins; biðr hann Þórólf at ljá sér vápn, ok kveðr sér aldri meiri nauðsyn á vera enn nú. Þórólfr kvað sér annat nær enn skifta sér af, þó hann geri sér illendi við menn, ok megi hann sjálfr annast sín kvennamál, ok eigi muni hann sleppa við hann sverðinu. Ferr Narfi þá til konu hans ok tjáir henni mál sitt, ok gefr henni knífinn. Hon tekr við ok þykkir þing í vera;

hleypr sem skjótast til karls síns, ok er næsta óðmálug; kveðr þat skömm mikla, at vilja eigi duga nauðstöddum frænda sínum — „eða hvat skal fretkarli þínum svá gott vápn, þarstu er kominn af fótum fram?“ — ok kveðr þat liggja ryðgat á kistubotni, ok muni nú lítit gagn í vera. Hann svarar sem fyrri, at honum sé eigi þat um Narfa gefit, at hann sleppi vápnum sínum við hann, ok telr þat mangi munu gert hafa, at klækjast á við hann; ferr hon þá ok brýtr upp hirzluna, sem sverðit lá í, ok selr í hendr Narfa; enn hann strýkr þegar norðr ok fær Þórarni. Þórarinn kveðr hann vel hafa rekit erendit, ok biðr hann taka hrossin ok fara norðr fyrst um stund, at firrast fund frænda sinna. Narfa þykkir gjöfin góð; ferr með hrossin burtu, ok er hann ór sögunni. Þeir Gíslunger þrír bræðr höfðu einn teig við Hvítá at slá, ok gengu at því verki allir samt, ok skyldi teigrinn alltíð búinn á tilteknum tíma eftir þing. Sá hlutr var til nýlundu þar norðr um heruð, Vatnsdal ok Víðidal, at af tókust öll mannamót á þeim misserum. Skip hafði komit um sumarit í Blönduós; hafði stýrimaðr, sem Einarr hét, þar hest í hafti. Maðr hét Halldórr, lítill bóndi, er bjó í Kleifum við Blöndubakka. Hestr stýrimanns hvarf um haustit; klagar hann þat fyrir Höskuldi goða á Höskuldsstöðum; hann var góðr maðr ok réttdæmr. Þar getr ok um mann nökkurn, son Þórdísar spákonu at Spákonufelli, heldr enn um hana sjálfa — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — —

sex daga. Nú saknar Halldór hestanna, ok leitar ok fiðr nú ok þykkir vera illa haldnir, ok ferr nú til fundar við Þórarin; verðr nú við hann skapfátt, ok veitir honum áverka svá næsta mikinn, at honum var þat gildr þykkr, ok eigi banvænlegr; enn þaðan af kemr þat fyrir þá Höskuld ok Eylíf, ok beiða þeir bóta fyrir þingmann sinn. Hann lætr ekki brátt við því, ok ekki sættust þeir á þat, ok stendr nú svá búit um hríð.

16. Barði hafði verksmíð mikinn, ok þeir bræðr, sumar þat, ok fóru vel verk fram um sumarit, er nú var betr tilskipat enn fyrr. Nú er þar komit sumri, at sjau vikur lifa sumars; þá ferr Barði at hitta Þórarin, fóstra sinn, til Lækjamóts; þeir hjöluðust oft löngum viðr, ok vissu menn óglögt, hvat þeir mæltu. „Nú mun vera mannamót", segir Þórarinn, „á milli Hóps ok Húnavatns, þar sem heitir Þingeyrar, enn ek hefir því ráðit er engin váru hér til; nú skaltu þangat

fara, ok reyna vini þína, fyrir því, at nú vættir mik, at menn sé forkunnar margir, er lengi hefir dvalizt; mun nú þar vera fjölment; vættir mik, at þar komi Halldórr, fóstbróðir þinn; bið hann föruneytis ok brautargengis, ef þér er nökkurr hugr á at fara ór heraði á braut ok hefna bróður þíns. Bær heitir á Bakka; hann er fyrir utan Húnavatn; þar bjó kona sú, er Þórdís hét, ok var kölluð gefn, ok var ekkja. At ráðum var með henni maðr, sá er Oddr hét; hann var gildr maðr fyrir sér; ekki var hann einskostar fégöfugr eða ættstórr; þó var hann frægr maðr; hann skaltu biðja fylgdar með þér; hann ræðr svörum. Þar er kallat í sveit þeiri á Kólgumýrum, ok eru þar bæir margir, ok heitir einn bær á Meðalheimi; þar bjó sá maðr, er Þorgisl hét; hann var systrungr Gefnar-Odds at frændsemi, ok var hraustr maðr, ok skáld gott, ok átti góða kosti fjár, ok gildr maðr fyrir sér; kveð þú hann til farar með þér. Bær heitir at Búrfelli, miðlum Svínavatns ok Blöndu; þat er á Hálsum út; þar bjó sá maðr, er Eiríkr hét, ok var kallaðr Eiríkr víðsjá; hann var skáld, ok eigi lítill fyrir sér; hann skaltu kveðja til föruneytis með þér. Í Langadal heitir bær á Auðólfsstöðum; þar bjó sá maðr, er Auðólfr hét; hann var góðr drengr, ok mikill fyrir sér; bróðir hans er Þorvaldr ok er eigi hans við förina getit; hann bjó þar sem heitir í Sléttadal; þat er upp frá Svínavatni; þeir eru tveir bæir,

er svá heita; hann var sterkastr maðr at afli fyrir norðan land; ekki skaltu hann kveðja til þessar ferðar, ok kemr til þess skapferði hans. Bær heitir at Svínavatni, ok bjó þar sá maðr, er Sumarliði hét, ok kallaðr gjallandi, auðigr at fé ok góðum virðingum; með honum var heima dótturson hans, ok hét Þorljótr gjallandafóstri, hraustr maðr; bið hann til föruneytis með þér. Eyjólfr hét maðr, er bjó at Ásmundargnúpi, þat er milli Vatns ok Víðidals; hann skaltu hitta, ok bið hann fara með þér; hann er vinr várr. Nú vættir mik", segir hann, „at lítt verði í ráðit ef þetta flytr þú fram á mannamótinu, ok leitar þar við þá um þetta mál, ok segir svá, at þeir skulu eigi skyldir til farar með þér, ef eigi kemr þú þann næsta laugardag til hvers þeira, er fim vikur eru til vetrar, ok þann skaltu eigi hafa með þér, er þá er eigi búinn, því at sá er engi öruggr. Því skaltu þessa menn heldr velja til farar með þér, enn aðra sveitarmenn, at þessir eru nauðleytamenn hverr annars. ok eigu allgóða kosti, ok svá frændr þeira eigi síðr, ok er þat þvílíkt, sem þeir eru sjálfir, ok þessir eru röskvastir af öllum þeim, er hér eru í Víðidal ok öllum várum sveitum, ok þeir munu yðr bezt viljaðir, er várir vinir eru mestir. Nú er óglíkt hvárt er, at hafa með sér góða drengi ok hrausta, eða einhleypinga óreynda, þá er sér eiga einskis góðs kosti, ef nökkut hendir til vandræða. Nú eru ok ráðnir til

farar með þér heimamenn þínir ok nábúar, er bæði eru frændr þínir ok tengdamenn: Eyjólfr mágr þinn frá Borg; hann er hraustr maðr ok góðr drengr. Bær heitir í Vestrhópi á Þernumýri; þar búa bræðr tveir; heitir annarr Þóroddr, Þorgils annarr, ok váru Hermundarsynir, ok bræðrungar Barða at frændsemi, ok áttu góða kosti fjár, ok miklir kappsmenn ok góðir áræðis; þeir eru ráðnir til farar með þér. Nú eru þeir ráðnir bræðr til farar þrír. Enn eru nefndir bræðr tveir, er þar váru heima með honum. ok hét annarr Óláfr, enn annarr Dagr; þeir váru systrungar Barða, ok höfðu þar uppvaxit með Guðmundi; þeir eru ráðnir til farar með þér. Enn eru nefndir tveir menn; hét annarr Gríss, ok var kallaðr koll-Gríss; hann var þar uppfæddr í Ásbjarnarnesi; hann maðr var hagr og verkstjóri þeira, ok hafði þeim lengi verit velviljaðr; annarr hét Þórðr, ok var kallaðr melrakki; hann var fóstri þeira Þuríðar ok Guðmundar; höfðu þau hann tekit lítit barn af válaði og fætt upp; hann var alroskinn ok vel at sér gerr, ok þat segja menn, at fyrir hann var einskis örvænt, orðs né verks. ok unnu þau honum mikit, ok virðu hann meira enn hann var verðr; hann er ráðinn til heimanfarar með þér“. Nú eru nefndir þeir menn, er fara skyldu með Barða. Nú er þeir hafa slíkt talat, skiljast þeir.

17. Drottinsdaginn kemr Barði til Lækjamóts, ok

ríðr þaðan til mannamóts; ok er hann kemr þar, þá er komit fjölmenni mikit, ok er þar skemtan góð; var mönnum nú forkuðr á skemtan, er lengi höfðu niðrlögð verit mannamót. Nú var lítt í ráðit, þótt mönnum væri tíðrætt á þeim fundi. Takast at orðum þeir Halldórr fóstbræðr, ok Barði; spyrr Barði, hvárt hann vildi fara með honum nökkut um haustit ór heraði. Halldórr segir, at „eigi man þat þykkja tekit minnar handar mikilmannlega til orðs, at ek þykkjumst eigi búinn at fara; nú er ferð mín albúin á braut, enn ek hefi ætlat, at fara tvívegis; nú hefi ek ætlat, ef svá ferr sem ek vil, at koma þér at liði er meira væri, ef þú þyrftir í nökkura nauðsyn heðan frá, fyrir því at margir eru betr tilfallnir fararinnar, at því er ek hygg at þú vilir fara. Barði lætr sér skiljast at svá er sem hann sagði, ok kveðst honum mundi eigi verri vinr enn áðr. „Enn ek mun biðja þik nökkurs hlutar“, segir Halldórr; „þat var hér í sumar, at mik skildi á við mann þann, er heitir Þórarinn, ok varð hann fyrir áverka af mínu tilræði; hann er lítilsverðr fyrir sínar sakir, enn þeir menn beiða bóta fyrir er hann er í þingi með, ok eru þeir mikils verðir; nú hæfir mér eigi at varna þeim bóta, þeim Eilífi ok Höskuldi; vil ek at þú sættist á fyrir mína hönd, enn ek get eigi at mér; þó hefi ek áðr synjat at bjóða þeim yfirbætr. Barði gengr

þegar at hitta þá Höskuld og Eilíf, ok tekr máli þegar fyrir Halldór, ok leggja þeir fund með sér, at sættast á mál, er fjórar vikur væri til vetrar, at Klifum at búi Þórarins. Nú kemr Barði á mál við Gefnar-Odd, at hann fari með honum til Borgarfjarðar suðr. Oddr svarar brátt því máli: „Ok þótt þú hefðir kvatt vetri fyrr eða tveimr, þá mundi ek þó búinn þessarrar ferðar“. Þá hitti Barði Þorgils systrung Odds, ok talar hit sama mál. Hann svarar: „Þat munu menn mæla, at eigi hafir þú þessa fyrr kvatt, enn ván var, ok mun ek fara, ef þú vill“. Hittir hann Arngrím, fóstra Auðólfs, ok spyrr, ef hann muni vera í för með honum. Hann svarar: „Búinn em ek, þegar er þú ert búinn“. Slíkt hit sama mælti hann við alla þá, er fyrr váru nefndir, ok tóku allir vel hans máli. Nú mælti Barði: „Þér hafið haft drengilega af þessu við mik; nú mun ek koma laugardag til yðar, er fim vikur eru til vetrar, ok ef ek kem eigi svá, þá eruð þér einskis skyldir með mér at fara“. Ríða nú heim af mannamóti. Hittast þeir nú fóstrarnir, Þórarinn ok Barði, ok segir Barði honum, hvat þeir Halldórr ræddust við. Þórarinn lætr vel yfir því, ok kvað eigi at síðr þessa för mundu fram komast, at eigi færi hann — „ok má hann enn vel koma þér at haldi og því hefi ek fyrir svá skömmu gert vart við þessa för, at ek vilda

at sem sízt komi frétt áðr í herað þeira Borgfirðinga".

18. Nú líðr svá fram at föstudeginum í hinni séttu viku; ok at eykt dags þá kómu heim húskarlar Barða, ok höfðu þá lokit mjök svá heyverkum. Barði var úti ok þeir bræðr, er þeir kvámu heim verkmennirnir; heilsuðu þeir þeim vel; höfðu þeir með sér verksfæri sín, ok dregr Þórðr melrakki eftir sér ljáorf sitt. Barði mælti: „Dregr melrakkinn eftir sér halann sinn nú". „Svá er", segir hann Þórðr, „at ek dreg eftir mér halann minn, ok berr ek lítt upp eða ekki, enn þess varir mik, at þú dragir þinn hala mjök lengi áðr þú hefnir Halls, bróður þíns". Enn Barði hefndi honum engu orði. Ganga menn til borða. Þeir bræðr matast skjótt, ok stíga undan borðinu þegar, og gengr Barði fyrir Þórð melrakka, ok mælti við hann, leggr fyrir hann verk. hvat hann skal gera um aftaninn ok um daginn eftir, laugardaginn. Fjórir tigir sátna váru ófærðir saman í Ásbjarnarnesi, ok þat mælti Barði, at þat skal hann saman færa, ok lúka því um aftaninn; — „enn þú skalt fara á morgin at sækja fornstugelding várn, er heitir Fleyggir, því at geldingar eru gengnir ór afrétt ok heim í haga"; — því vísaði hann honum til þess, at hann var verra at henda enn aðra sauði ok var hann skjótari — „nú skaltu ok á morgin sækja í Ambárdal yxni fim vetra gamalt, er vér eigum,

ok drepa af, ok færa slátrit alt til Borgar suðr laugardaginn; verkit er mikit, enn ef eigi er unnit, þá muntu reyna hvárr halann sinn berr brattara þaðan frá.“ Þórðr svarar, ok kveðst oft hafa heyrt hót hans digr, ok blotnar hann eigi við. Nú ríðr Barði um aftaninn til Lækjamóts ok þeir bræðr, ok hjala þeir Barði ok Þórarinn um aftaninn.

19. Nú er at segja frá sýslu Þórðar, hversu honum endist; saman ók hann heyit, er staðit hafði miðr vel; enn þá er hann kemr heim, þá býst smalamaðr at reka fé sitt út á Björg, ok ríðr Þórðr hesti þeim, er hann hafði ekit á um aftaninn, ok finnr hann geldingaflokk, sem honum hafði verit ávísat, ok fær eigi sótt, fyrr enn út at Hópsósi; nú gerir hann til geldinginn, ok ríðr heim með slátrit; nú hefir hann sprengdan hestinn; nú tekr hann annan hest, ok hleypir yfir dalinn sem leið liggr fram; ekki hirðir hann hvárt hann ferr á dögum eða nóttum. Nú kemr hann árdegis þar ok fær yxnit, ok drepr af ok gerir til; bindr upp á hestinn ok ferr síðan leiðar sinnar, ok kemr heim, leggr af hestinum; tekr slátr geldingsins; ok er hann kemr aftr, þá var í brautu einn limr uxans. Þórðr mælti eigi gott. Maðr gengr í gegn at á braut kveðst tekit hafa, ok bað hann eigi dirfa sik um at ræða, nema hann vildi hafa högg. Tekr hann annat slátrit, ok ferr til

Borgar suðr, sem honum var boðit. Nú tekr Álöf systir Barða ok fóstra hennar við slátrinu; sú hét ok Álöf; hon var vitr kona ok fóstra Barða ok þeira Guðmundarsona; hon var kölluð kjannök, ok váru svá skilit nöfn með þeim. Álöf, fóstra Barða, var vitr mjök ok kunni mart gerla at sjá, ok þeim velviljuð Guðmundarsonum; hon var fróð ok forn í skapi.

20. Nú er frá því at segja, hvat þeir hjöluðust við fóstrar, Þórarinn ok Barði, áðr hann væri í braut búinn; þeir hjöluðu mart. Þat var laugarmorgininn snemma; skyldi hann þá fara at finna föruneyti sitt, er með honum skyldi fara; ok þá er hann er búinn til brautferðar eru þar leiddir fram hestar tveir hvítir, ok svört eyru á hvárumtveggja; þá hesta átti Þórðr frá Breiðavaði; þeir höfðu horfit um sumarit á þingi. Nú mælti Þórarinn: „Hér eru hestar Þórðar; skaltu fara ok færa honum, ok þiggja engin laun af honum fyrir, ok eigi er þess vert, því at ek réð, er þeir hurfu, ok hafa í minni varðveizlu verit; ok var torsætt at þeira hefði neytt verit, enn því lét ek hesta þessa taka, at mér þótti þetta merkilegra. at spyrja eftir hestum þessum enn dusilhrossum, ok hefi ek oft senda menn til Borgarfjarðar suðr í sumar, at spyrja eftir þeim; þótti mér þat vera merkilegt erendi, ok vættir mik, at eigi verði í þat ráðit; ok nú hefi ek sendan mann af nýju suðr, ok mun sá sunnan koma

á morgin, ok segja tíðendi sunnan ór heraðinu". Þá var kaupstefna á Hvítárvöllum, ok váru skip komin af hafi litlu fyrr enn þat var.

21. Nú ríðr Barði þaðan ok kemr á Bakka, þar sem Þórdís bjó, ok stóð þar hestr söðlaðr, ok skjöldr stóð þar hjá; ok riðu þeir heim mikinn dyn í túnit eftir hörðum velli. Þar var úti karlmaðr ok kona, ok þó hon höfuð hans, ok váru þau Þórdís þar ok Oddr, ok var at vanlyktum nökkut, er hon þó höfuð hans ok hafði hon eigi þvegit lauðr ór höfði honum. Ok þegar er hann sá Barða, sprettr hann upp ok fagnar honum hlæjandi. Barði tók vel kveðju hans, ok biðr konu lúka verki sínu ok vaska honum betr; hann lét svá gera; nú býst hann ok ferr með Barða. Nú koma þeir út yfir Blöndu til Breiðavaðs, ok færa Þórði hesta sína. Þat er at segja, at í þann tíma var Þorgils Arason riðinn norðr til Eyjafjarðar á þeiri vikunni, er um var liðin, er hann skyldi kvángast at Þverá, ok var hans norðan ván á annarri viku. Þórðr tekr vel við hestum sínum, ok býðr góða hesta gelda at launum. Hann kveðst eigi vilja laun fyrir þetta, ok svá kvað hann þann bjóða, er hestana hafði heimta; — „skal þín vinr", segir hann, „í þörf neyta". Ríðr Barði í Langadal, ok á völluna mjök svá at bæ Auðólfs, ok sá þeir at maðr reið ór túninu ofan, ok kenna þeir Arngrím förunaut sinn, er vera skyldi, ok ríðr

hann nú með þeim. Ríða nú vestr yfir Blöndu til Eiríks viðsjá, ok koma þar er fé var embætt at morginmáli, milli miðdegis ok dagmála, ok hitta smalamann ok spurðu, hvárt Eiríkr væri heima. Hann sagði, at hann var á hesti í sólar upprás; — „ok nú vitum vér eigi, hvert hann mun riðit hafa“. „Hvat þykki þér líklegast, hvert hann mun riðit hafa?“ — ok kemr í hug, at hann mun skotizt hafa undan, ok vilja eigi fara. Enn eigi bar svá raun vitni, at hann hefði undan skotizt. Sá þeir þá tvá menn ríða ofan með Svínavatni, — þaðan var víðsýnt af bænum, — ok kendu, at þat var Eiríkr viðsjá ok Þorljótr gjallandafóstri; þar hittast þeir við á þá, er Laxá heitir, er fellr ór Svínavatni; fagna hvárir öðrum vel. Ríða til þess er þeir koma til Þorgils á Meðalheim; þeir kvöddust vel ok ríða síðan leiðar sinnar, ok kómu nú mjök at Gljúfrá. Þá mælti Barði, at menn skyldi ríða til bæjar at Ásmundargnúpi ok hitta Eyjólf Oddsson, — „maðr ríðr“, segir hann, „ok eigi seint frá bænum út ok ofan með ánni; vættir mik“, segir hann, „at þar sé Eyjólfr; get ek hann munu vera við vaðit, er vér komum þar, ok ríðum fram“. Svá gerðu þeir. Nú sjá þeir mann við vaðit; kenna þar Eyjólf; hittast nú ok kvöddust vel; fara nú leiðar sinnar ok kómu þar sem heitir á Ask í Víðidal. Þá riðu í mót Barða ok förunautum hans þrír menn í litklæðum, ok hitt-

ust þeir brátt, er hvárir riðu í mót öðrum, ok váru þar tveir systursynir Barða í þeiri för, ok hét annarr Lambkárr, enn annarr Húnn, ok þá er enn þriði vatnsdælskr í för með þeim; þeir höfðu kvámit út vestr í Víðidal allir, enn Guðbrandr faðir þeira, ok Guðrún móðir þeira bjoggu út í Víðidal, þar sem síðan heitir á Guðbrandsstöðum. Nú verðr þar fagnafundr mikill með þeim frændum, er Barði hittir systursonu sína; segja hvárir öðrum tíðendi. Barði segir för sína, hvert hann ætlaði; þeir váru þá átján vetra gamlir, ok höfðu einn vetr utan verit; þeir váru hinir mestu ágætismenn at vænleik, ok at afli ok at íðróttum, ok þó væri þeir vel at sér gervir, þótt þeir væri fulltíði at aldri. Nú réðu þeir ráðum sínum, ok kveðst þeim á því hugr, at ráðast í för með þeim, enn förunautr þeira ferr í Víðidal. Barði ríðr nú þar til er hann kemr til Lækjamóts, ok segir nú fóstra sínum svá búit, — „nú skaltu ríða heim í Ásbjarnarnes, enn ek mun á morgin ríða til fundar við þik, ok með mér Þorbergr son minn; mun ek þá ríða á leið með yðr".

22. Nú ferr Barði heim ok föruneyti hans, ok er heima nótt þá. Um morgininn býr koll-Gríss þeim dögurð; enn þat var siðr, at lagðr var matr á borð fyrir menn, enn þá váru engir diskar; þat varð til nýnæmis, at af hurfu þrjár deildirnar fyrir þrem mönnum; gekk hann ok sagði til

þess Barða. „Hef þú fram borð“, sagði hann, „ok ræð ekki um þat fyrir öðrum mönnum“. Enn Þuríðr mælti, at þeim sonum hennar skyldi ekki deila dögurð, ok kveðst hon deila mundu. Svá gerir hann, at hann hefir borð fram, borð fyrir mann, ok deilir mat á. Þuríðr gengr þá innar, ok leggr sitt stykki fyrir hvern þeira bræðra, ok var þat þá yxnisbógrinn ok brytjaðr í þrent. Tekr hann Steingrímr til orða ok mælti: „Þó er nú brytjat stórmannlega, móðir, ok ekki áttu vanda til at gefa mönnum svá kappsamlega mat, ok er á þessu mikit vanstilli, ok ertu nær óvitandi vits“. Hon svarar: „Ekki er þetta furða nein, ok máttu þetta eigi undrast, fyrir því at stærra var Hallr bróðir yðarr brytjaðr, ok heyrða ek yðr ekki þess geta, at þat væri nein furða“. Hon lætr fylgja slátrinu sinn stein fyrir hvern þeira. Þeir spurðu, hvat þat skyldi merkja. Hon svarar: „Mest hafi þér þat, bræðr, er eigi er vænna til enn steina þessa, er þér hafið eigi þorat at hefna Halls bróður yðars, þvílíks manns sem hann var, ok eru þér orðnir langt frá yðrum ættmönnum, er mikils eru verðir, ok eigi mundu þeir þvílíka skömm eða hneisu setit hafa, sem þér hafið þolat um hríð, ok mart ámæli fyrir haft“. Gekk hon utar ok innar eftir gólfinu eiskrandi, ok kvað vísu:

(1) **Brátt munu Barða *frétta***
beiðendr þrimu seiða.
Ullr munt ættarspillir
undlinns taliðr þinnar,
nema lýbrantar látir
ljóss veldandi falda
— lýðr nemi ljóð, sem kváðum —
lauðhyrs boða rauðu.

Nú hrinda þeir fram borðum ok öllu því er á var, ok ganga til hesta sinna ok búast hvatlega. Þat var drottinsdaginn, er fim vikur váru til vetrar. Nú stíga þeir á bak hestum sínum ok ríða á braut ór túni. Nú sjá þeir bræðr þat til Þuríðar móður sinnar, at hon er komin á bak hesti þeim, er þau kölluðu Eykjarð, ok hon hafði heimt húskarl sinn til föruneytis við sik; hann er eigi nefndr, enn svá er sagt, at hann mun grunnúðigr vera. Nú mælti Barði: „Þetta horfir til óefnda, er hon er á ferð komin, ok mætti vér þess vel án vera, ok verðr nú at leita ráðs, ok létta á ofanförina hennar“. Hann heimtir til sín þá Óláf ok Dag, heimamenn sína, — „nú skulu þit“, segir Barði, „ríða á mót henni, ok mælið við hana sæmilega ok fagrt, enn gerið sem ek býð; segið, at þat sé vel, at hon sé komin í för vára; biðið hann vel fylgja henni, húskarlinn, ok styðið hana á baki, ok ríðið svá unz þér komið fram at Faxalæk; hann fellr ór Vestrhópsvatni ok ofan í Víðidalsá; skeiðgata liggr at læknum norðan, ok svá frá hon-

um, ok þá skulu þit spretta gjörðunum hennar; skal Dagr þat gera, ok láta sem hann gyrði hestinn, er þit komið at læknum, ok reiðið hana af baki, svá hon falli í lækinn ofan, ok svá þau bæði, enn hafið með ykkr hestinn". Nú riðu þeir í mót henni, ok kvöddu hana vel; — „ok urðu þit heldr til þess at ríða í mót mér, enn synir mínir", segir hon, „ok sæma mik". „Þeir buðu okkr þetta erendi", segja þeir. Hon segir: „Því em ek í ferðina komin, at mik vættir, at síðr muni fyrirfarast nökkur stórræði, fyrir því at eigi skal skorta til áeggjan, fyrir því at þess þarf við". Þeir láta þat mjök munu bæta, at hon fari. Ríða nú, þar til þau koma fram at Faxalæk. Þá mælti Dagr: „Þessi maðr er vanvitull, er þér fylgir, Þuríðr; hann hefir eigi svá vel gyrt hest þinn, at þér muni duga; er þat skömm mikil. at fá slíkt til fylgju við dugandi konur". „Gyrtu betr þá hestinn enn áðr er", segir hon, „ok fylg mér síðan". Hann tekr nú ok sprettir gjörðum af hesti kerlingar; rekr þau bæði af baki í Faxalæk, sem þeim var boðit; þar var Þuríði við engu meini hætt. ok gruflar hon af læknum. Þeir ríða nú í brott ok höfðu hestinn sér með. Hon ferr heim um kveldit, ok húskarl hennar, ok eigi erendi fegin.

23. Barði ríðr nú ok flokkr hans leiðar sinnar, þar til er þeir áttu skamt til Borgar; þá ríða menn at móti þeim nökkurir, ok var þar Þórarinn, fóstri

Barða, ok Þorbergr son hans. Þeir ræðast við þegar ok takast at orðum fóstrarnir: „Þó hefir þú þar, fóstri“, segir Barði, „sverð mikit um kné þér“. „Hefir þú eigi sét mik hafa þetta vápn fyrr, hygginn ok glöggþekkinn“, segir Þórarinn; „svá er ok; eigi hefi ek fyrr haft. Nú skulu vit skifta vápnum; skal ek þat hafa, er þú heldr á“ — ok svá gerðu þeir. Þá spurði Barði, hvaðan honum kom; hann sagði honum með öllum atburðum, hvé fór með þeim lyng-Torfa, ok hvé hann hafði lokkat hann til at sækja vápnin; — „enn Þorbergr son minn hefir annat vápnit, ok á þat Þorbjörn, enn Þorgautr á þetta, er þú hefir; þat þótti mér maklegast, at vápn þeira lægði ofmetnað þeira ok dramb; því réð ek þessi ráð, ok svá hit sama hefndir þú þessar svívirðingar þinnar, er þeir gerðu til þín ok yðarra frænda; nú vilda ek at þú værir mér ráðhollr, svá mikla stund sem vér leggjum á yðra sæmd“. Nú ríða þeir í tún at Borg til Eyjólfs mágs þeira bræðra; þar váru tveir hestar búnir fyrir dyrum, er Barði kom í garð, ok váru á öðrum vistir þeira bræðra, er ætlaðar váru þeim til nestis, ok jarteindu þat en nýju slátrin, er Barði lét þangat færa; þær vistir hafði búit Álöf systir þeira ok Kjannök fóstra hans. Þá stígr Eyjólfr á bak, ok var albúinn at ríða í tún frá dyrum. Þá kemr út kona, ok kallar á Barða, ok mælti at hann skyldi aftr ríða þangat til dyranna, ok kveðst

eiga mál við hann; þat var Ólöf systir hans; hann bað þá ríða fyrri, enn hann kveðst ekki mundu dveljast. Kemr hann at dyrum, spyrr hvat hon vill; hon biðr hann stíga af baki ok hitta fóstru sína; hann gerir svá; gengr inn. Kerlingin æmtir við innar í húsinu, enn hon var í rekkju sinni. „Hverr ferr þar nú?“ segir hon. Hann svarar: „Barði er hér nú. Hvat viltu mér, fóstra?“ „Gakk þú hingat“, segir hon; „vel ertu kominn nú; sofit hefi ek nú“, segir hon; „enn vakat hefi ek í nótt, at búa vistir yðrar, ok systir þín. Far þú hingat“, segir hon, ok vil ek þreifa um þik“. Barði gerði svá sem hon mælti, því at hann unni henni mikit. Hon tekr til í hvirflinum uppi, ok þreifar um hann öllum megin alt á tær niðr. Barði mælti: „Hvé kennist þér til, ok hvé ætlar þú vera? þó þreifar þú nú svá vandlega“. Hon svarar: „Vel þykki mér“, sagði hon; „hvergi þykki mér við hníta, svá at ek finna stórum“. Barði var mikill maðr ok sterkr at afli; digr var háls hans, ok spennir hon höndum sínum um háls honum, ok tekr ór serk sér steinasörvi mikit, er hon átti, ok dregr á háls honum ok dregr yfir skyrtuna; hann hafði tygilkníf á hálsinum; ok lét hon hann þar vera, ok bað hann vel fara. Hann ríðr nú á braut eftir förunautum sínum. Hon kallar eftir honum: „Lát vera nú svá búit, sem ek hefi umbúit, ok vættir mik at þá mun hlýða“.

24. Nú er hann kemr til liðs síns, þá ríða þeir leiðar sinnar. Þórarinn ferr langt á leið með þeim, ok hefir umráð um ferð þeira; honum þykkir mikit undir, at þeim færist vel; — „gistingarstað hefi ek yðr fengit“ segir hann, „í Gnúpsdali, er þér skuluð hafa. Njáll heitir búandi, er þér skuluð í nótt gista; svá er sagt, at hann sé ekki mikill þegn við aðra menn af fé sínu; þó hefir hann ærit; þess vætti ek, at við yðr taki hann at orðsendingu minni. Enn nú er sá maðr hér kominn, er í nótt reið sunnan ór Borgarfirði, er ek senda suðr í þessi viku, at vita tíðendin í herað, ok kann sá mér gerla satt at segja, ok hefir hann þat sagt, at Hermundr Illugason mun vera í kaupstefnu öndurða þessa viku ok margir aðrir heraðsmenn. Þat munu þér ok spurt hafa, at þeir bræðr, synir Þorgauts, hafa sýslu fyrir höndum í sumar, at slá teig þann, er heitir Gullteigr; nú líðr fram verkit, svá at lokit mun miðvikudag í þessi viku, ok munu þeir heima vera. Spurt hefi ek þat, at þeim er títt at ræða Gíslungum, þegar nökkut hark verðr ok háreysti, þá mæla þeir: ‚Mun eigi Barði koma?‘ Gera at því mikit spott ok háð við yðr til svívirðingar. Nú gerist hér ok þat sagt með miklum sannendum, at þat hafa þeir heraðsmenn samráðit, ef nökkur tíðendi verða í heraðinu, þau er af manna völdum eru, þá skulu allir skyldir til eftir þeim at ríða, síðan

er þeir Snorri goði höfðu sofit skamt frá bygðum eftir víg sín ok stórvirki, ok skal sá útlagðr, er eigi verðr til þess búinn, þrem mörkum hverr sá, er þingfararkaupi á at gegna frá Hafnarfjöllum ok til Norðrár, sem þeira þingmenn eru flestir Síðumanna ok Flókdæla. Nú ríði þér annan dag viku frá Njáls, ok farið tómlega; hafið náttstaði á heiðinni"; — þá fekk hon þat nafn, at hon var Tvídægra kölluð — „ok skuluð koma til vígis þess hvárstveggja, er á heiðinni er, þá er þér farit suðr, ok séð hvárt svá er, sem ek segi yðr. Flói heitir á heiðinni, ok eru þar vatnföll stór; þat er í norðanverðum flóanum vatn þat er nes liggr í, ok eigi breiðara at ofanverðu enn níu menn megu standa jafnfram, ok deilir norðr vatnföllum til heraða várra ór því vatni; þangat vísa ek yðr til. Enn annat vígi er í sunnanverðum flóanum, er ek vilda síðr at þér hefðið, ok yðr gegnir verr. ef þér þurfuð til at taka; þar gengr enn nes fram í vatn; þar megu standa átján menn jafnfram, ok deilir suðr vatnföll til heraða þeira ór því vatni. Enn þér munuð koma suðr þriðjadag þann til selja, er allir menn eru farnir ór seljum eftir endilöngum Kjarradal, ok þar eigu allir Síðumenn selfarar, ok hér til hafa þeir þar dvalizt. Nú vættir mik, at þar komið þér nær eykt dags; þá skulu ríða tveir menn af liðu yðru ofan í herað þar, ok eftir fjalli, ok svá til Brúa, ok koma eigi

til bygða fyrr enn fyrir sunnan ána. Þá skulu þit koma á bæ þann, er heitir á Hallvarðsstöðum, ok spyrja bónda tíðenda, ok frétta eftir hestum þeim, er horfit hafa norðan ór sveitum; þit skuluð spyrja ór kaupstefnu. Þá munu þit sjá á Gullteig, er þit farit ofan með ánni, hvárt þar sé menn at slætti, sem nú er eftir hermt. Þá skulu þit ríða upp svá til vaðs, ok láta búanda ykkr til vaðs vísa; ríða svá til heiðarinnar ok upp á heiðina; þá munu þit sjá á Gullteig, er þit farit með ánni. Enn miðviku morgin skaltu fara ofan á brúna, þar er þér sét tíðendi um heraðit, ok skaltu þá skifta liði þínu í þrjá staði, alls þér eruð átján saman; eftir skal vera enn nítjándi ok gæta hesta yðvarra, ok skal þat vera koll-Gríss, ok láta þá vera búna, er þér þurfuð til at taka. Sex skulu menn vera á brúnni uppi, ok mun ek ákveðit gera, hverir þar skuli vera, eða hví þannig er til skipat. Þeir frændr skulu þar vera, þeir Þorgils af Meðalheimi ok Arngrímr, ok Eiríkr viðsjá, ok Þorljótr gjallandafóstri, (ok) Eyjólfr frá Ásmundargnúpi; því skulu þeir þar sitja, at þeir munu þér vera menn stríðastir ok torsveigstir, er þér komið í heraðit, enn yðr hæfir eigi svá, at eigi hafi þér stilling við ok við. Enn miðleiðis skulu sitja aðrir sex: bræðr Þóroddr ok Þorgils af Þernumýri, bræðrungar Barða, ok sá maðr enn þriði, er

kom í stað Halldórs; þeir skulu ok þar vera systursynir þínir, Húnn ok Lambkárr; Eyjólfr mágr þinn enn sétti; þeir munu þér hóti ráðhollari, ok eigi með jafnmiklum geysingi; fyrir því skulu þeir sitja, at þá sjá þeir mannfarar um heraðit. Enn þér sex skuluð ofan fara, þú ok Steinn bróðir þinn, Steingrímr, Óláfr, ok Dagr, ok Þórðr; þeir munu þér ráðhollastir, ok er þeim þó full-liða, er á teiginum eru fyrir. Nú skulu þér þegar á braut fara, er þér hafið þeim skaða gert, fyrir því at eigi mun yðr eftirförin ljúgast ok minni mun stund á lögð um eftirförina, ef eigi eru sénir meir enn sex menn, ok mun þá eigi mjök fjölment eftir sótt, ef svá er með farit. Nú skulu þér undan ríða sem hvatast, þar til er þér komið til ens nyrðra vígis á heiðinni, fyrir því at þá berr norðr alla kviðburði, ok er yðr þat mest fullting, at svá yrði, enn þó grunar mik, at eigi komir þú því við fyrir þeira ofstæki, er þér fylgja; enn nú munum vér skiljast at sinni, ok finnumst heilir".

25. Nú kemr Barði at kveldi til Njáls með flokk sinn, ok stendr Njáll úti ok býðr þeim gisting öllum ölværlega. Þeir þiggja þat; láta lausa hesta sína; setjast á báða bekki. Njáll er úti um kveldit ok kona hans, ok búa vistir gesta sinna, enn sveinn þeira er inni ungr ok skemtir þeim. Barði spyrr sveininn,

ef hann hafi brýni nökkut. „Ek veit“, segir hann, „harðstein, er faðir minn á, ok þori ek eigi at taka“. „Ek mun kaupa at þér“, segir Barði, „ok fá þér til tygilkníf“. „Já“, segir hann sveinninn, „hví mun ek eigi til ráða þá?“ Leitar harðsteinsins ok fiðr ok selr Barða. Barði tekr við harðsteininum, ok tekr tygilkníf af hálsi sér, ok þokast þá nökkut steinasörvit, er hon hafði látit á háls honum kerlingin, ok þess verðr getit síðar. Nú brýna þeir vápn sín. Nú þykkist sveinninn hafa vel hnykt, er þeir hafa þat sem þeir þyrftu. Nú eru þeir þar um nótt, ok hafa góðan beina. Nú ríða þeir leið sína annan dag viku í góðu veðri, ok fóru ekki hart. Spyrr Barði Eirík viðsjá, hvernig hann ætlaði at farast myndi. Hann svarar:

(4) Blóðs höfum hlynr of heiði
hræborðs farit norðan
vér hyggjum nag nœra
nítján saman rítar.
Þó getum hins at Heita
hlunntams munim sunnan
árr — hyggr skald til skœru —
skæs nökkuru færi.

Nú eru þeir þar um nóttina á heiðinni, ok ríða miðvikudag í Kjarradal, ok var þat nær eykt dags. Ok er þeir höfðu át um stund, þá ríða tveir menn ofan í herað, sem til hafði skipat Þórarinn, ok hittu enga menn á bæjum, ok fóru fjallveg alt, ok kómu til Brúar, ok nú á Hall-

varðsstaði, ok sá tíðendi gerva á Gullteig, ok sá þat, at þar váru karlar á teignum, ok slógu allir í skyrtum, ok sýndist, at jafnt mundi eftir dagslátta sem sagt var; finna nú búanda, ok hjöluðu við hann ok spurðu tíðenda. Hvárigir kunnu öðrum þar tíðendi at segja, ok spurðu þeir at hestum þeim, er þeir váru á leit komnir, ok mjök oft höfðu verit farar til gervar; hann kvaðst aldrigi vita hvar þeir váru. ok bað þá svá klifa ey ok ey. Þeir spurðu, hvat tíðenda væri í kaupstefnunni. eða hvé fjölment þar væri. Hann kvaðst óglögt hafa spurt, hvat þar er títt; kveðst ok engu máli þykkja skifta. Þeir báðu hann vísa sér leið upp með ánni til vaðs; svá gerir hann; skiljast þeir; fóru þeir til fundar við förunauta sína, ok segja þeim svá búit; sofa af nótt þá.

26. Nú er nökkut at segja frá þeim heraðsmönnum, er hér koma við þetta mál. Þorbjörn Brúnason stóð upp snemma á Veggjum, ok biðr húskarl sinn upp standa með sér, — „ok skal fara upp til smiðju í dag til Þorgauts, ok skal smíða þar“. Þat var snemma, þegar í sólar upprás. Hann kvaddi þeim dögurðar, ok var þat eigi ákveðit hvat fengit var annars, enn húsfreyja setti fyrir þá trygil á borðit. Þorbjörn váttar, at honum sé eigi vel fengit, ok rekr meðal herða henni trygilinn. Hon snýst við ok verðr há við, ok mælti við hann hrapallegt, ok svá hvárt við annat, — „ok berr þú þat fram“, segir hann, „er

eigi er í nema blóð eitt, ok undr er þú sér eigi missmíði á því“. Hon svarar honum þá stillilega: „Ekki bar ek þat fram, er eigi mættir þú vel neyta, ok ætla ek eigi því verr, at þau undr beri fyrir þik, at þú sér brátt í helju, ok víst mun þetta þín furða vera“. Hann kvað vísu:

(5) Eigi man sús eigum
auðrœr at mik dauðan
— fold vill mens í moldu
mínn aldr — bláu falda.
Ann — enn ekki vinna
auðs má brík at slíku;
þat's óskaplegt — eplis
ölseljan mér Heljar.

Hon hleypr þá á braut, ok tekr osthleif ok kastar fyrir hann; hon sezt í pallinn öðrum megin ok grætr. Þorbjörn kvað vísu:

(6) Óþakkir kann ekkju
Áta mars, þót gráti
fákrennandi fannar
tagrstrykvins mik kykvan;
þvít eims liðar Aumu
ofnauð, es skal dauðan
hlýra höfgum skúrum
heiðingja vin leiða.

„Enn þó bregðr nú kynlegu við; undan þykki mér nú gaflhlaðit vera hvárutveggja undan húsinu, ok á sýnist mér falla ströng eftir húsinu ok norðan af heiðinni, enn mold ein sýnist mér, ok svá kennist mér eigi síðr ostrinn, er

ek et". Ok stíga þeir undan borðinu ok ganga til hesta sinna ok stíga á bak ok ríða ór garði. Þá tekr hann til orða Þorbjörn: „Dreymt hefir mik nú í nótt", segir hann. Húskarl spyrr: „Hvat dreymdi þik?" segir hann. „Þar þóttumst ek vera staddr, er eigi þótti öllum einnug, ok þóttumst ek hafa sverðit þat, er ek hefi vanr verit at hafa í hendi mér, enn nú er eigi heima, ok brotnaði í sundr, þegar ek hjó fram; enn ek þóttumst kveða vísur tvær í svefninum, ok man ek þær báðar:

(7) Þat varð mér — hinn mæra
minn vandak brag — randa
hjalmfenris brast holma
hvítvöndr í tvau, rítar,
þars á mætu móti,
mótruðr jöru snóta,
heimþingaðar hanga
hnitu reyr saman dreyra.

(8) Væri betr, ek bæra
benvand í gný randa
hleypikjóls, ok heilan
haus, ókostalausan,
þanns dalreyðar dauða
dýrreitar skal veita
hirði-Baldr, ok heldumk
hann, ófáum manni.

Nú nam sá vísur báðar, er honum fylgdi, er þeir riðu. Nú svipast hann um Þorbjörn. „Já segir hann, „heima liggja nú smíðarefnin, eða ellegar hafa niðr fallit; far þú aftr ok leita; fiðr þú

á leiðinni, þá far þú til smiðju, enn ek mun ríða fyrir; nú ef eigi fiðr þú á leiðinni, þá far þú til verks þíns". Nú skiljast þeir; fiðr húskarl eigi smíðarefni. Þorbjörn ríðr nú til Þorgauts frænda síns til smiðju, ok hittir hann fyrir dagmál dags; kveðjast þeir ok spurðust at tíðendum. Hvárgi kunni öðrum þar tíðendi at segja. Nú er frá því sagt, at þeir synir Þorgauts rísa upp allir, ok fara at slá á Gullteig, ok ræddu um þat, at nú mundi vel vita, ok mundi sleginn verða Gullteigr hinn sama dag; ganga til teigs, ok lögðu af sér klæði sín ok vápn. Gekk Gísli um teiginn nökkut svá, ok sá á, er þeir ætluðu at slá, ok nemr staðar ok kvað vísu:

(9) Hér vildu mik höldar
húmfress í stað þessum
fálu fúra véla
fjölrœks marir sœkja.
Hitt segir Ullr at allir
oddgaldrs munit skaldi
hríðar Hlakkar glóða
herðendr trúir verða.

Hann segir draum sinn, at honum þótti sem þeir væri þar staddir á Gullteig, ok kæmi at þeim vargar margir, ok ættist þar við, ok var mikit um, — „ok ek þóttumst vakna við þat, er ek hljóp undan heim til bæjarins". Tóku þeir til verks síns, ok slógu um stund.

3. Nú hefir Barði skipat liði sínu í setu,

sem fóstri hans kendi honum ok áðr er sagt, ok nú segir hann þeim öllum, hver fyrirætlan hans er í áhuga. Þá undu þeir við hóti betr, ok ætluðu at þá mundi fram koma þat, er fyrir var ætlat, ok létu sér líka þessa tilskipan at kalla, ok kváðust þó ætla, at litlar mundu atgerðir verða. Þá var skógr mikill í Hvítársíðu, sem þá var hér víða á landi, enn þeir sátu fyrir ofan skóginn sex, ok sá gerva tíðendi á Gullteig. Barði var í skóginum, ok snertu eina frá þeim, þar er þeir slógu, ok þeir sex saman. Nú hyggr Barði at, hve margir menn væri at slættinum; nú þykkist hann eigi vita víst, hvárt kona er enn þriði maðrinn, er hvít er til höfuðsins at sjá,— „eða mun þar vera Gísli?“ Ganga nú ofan undan skóginum hverr eftir öðrum, ok þótti þeim svá fyrst Þorgautssonum, sem einn maðr gengi þar, ok tekr hann til orða Þormóðr, er síðast sló á teiginum: „Menn fara þarna“, kvað hann. „Enn mér sýnist“, segir Gísli, „at maðr gangi einn“. Enn þeir gengu hart ok runnu eigi. „Eigi er þat“, kveðr Ketill brúsi; „menn eru þar ok eigi allfáir“, — ok námu staðar nökkut ok sá á. Ketill mælti: „Mun eigi Barði þar vera, ok eigi er honum ólíkt, ok kann ek eigi mann at kenna, ef eigi er hann, ok svá var hann búinn í sumar á þingi“. Þeir bræðr sá á, Ketill ok Þormóðr, enn Gísli sló ok tók til orða: „Svá látið þér segir hann, „sem Barði muni

koma undan hverri hríslu í alt sumar, ok hefir hann eigi enn komit". Þeir Barði höfðu skipat til mönnum áðr, at tveir skyldu annast einn hvern þeira; þeir Barði ok Steinn skyldu annast Ketil brúsa; hann var rammr at afli. Þeir Dagr ok Ó-láfr skyldu ganga í mót Gísla; þeir Steingrímr ok Þórðr skyldu ganga í mót Þormóði; nú snúa þeir at þeim. Nú mælti Ketill: „Eigi mun við ljúgast, at hann Barði er kominn", — ok vildu þrífa til vápna sinna, ok engi þeira fekk náð sínum vápnum. Nú er þeir sjá hvar komit er, þá vilja þeir hlaupa heim til túngarðsins, Ketill ok Gísli, ok Barði eftir ok fjórir hans förunautar, enn Þormóðr snýr niðr til árinnar, ok þeir eftir honum, Þórðr ok Steingrímr, ok elta hann á ána ok grýta hann frá landi; hann kemst yfir ána ok er hann vel færr. Nú koma þeir heim at garðinum bræðr; verðr Ketill skjótari ok stiklar yfir inn. Ok þá er Gísli hleypr á garðinn, þá fellr torfa ór garðinum, ok skriðnar hann. Þá kemr at Barði; hann varð þeira skjótastr, ok höggr til hans með sverðinu Þorgautsnaut, ok höggr mjök svá af andlitit. Nú þegar snýr hann mót förunautum sínum, ok segir þeim, at áverki hefði orðit nökkur. Þeir kváðu lítit tilráð orðit mundu ok ósnöfrmannlegt. Hann lét þó svá búit þá mundu verða at vera, — „ok skulum nú aftr hverfa". Hann verðr at ráða, ok er þat þó mjök í móti vilja

þeira. Ketill kippir honum Gísla inn af garðinum ok kastar honum á bak sér; ekki sjá þeir at honum yrði mikill þungi at honum; hann hleypr heim til bæjarins. Þeir Þorgautr váru í smiðju ok Þorbjörn, ok bíðr, ef húskarl hans komi með smíðarefni. Hann mælti Þorgautr: „Þó er hark mikit; er eigi Barði kominn?“ Ketill kom inn í smiðjuna í því bili ok segir: „Þat fann Gísli son þinn, at hann er kominn“ — kastaði honum dauðum fyrir fætr honum. Barði snýr nú í mót förunautum sínum, ok kvaðst þat ætla, at kominn mundi maðr fyrir mann. Þeir kváðu þá eigi jafnmenni vera, ok kváðu lítit atgert, þótt einn maðr væri drepinn, ok fara svá langt til. Nú er þeir hittust allir förunautar, mæltu þeir, er efri váru í setunni, at víst eigi hefði þeir farit, ef svá skyldi á braut leysast, at eigi skyldi meiri hefnd eftir þvílíkan harm, sem þeim hafði gerr verit; kváðu eigi jafnmenni þá Gísla ok Hall, ok lögðu nú ámæli til við Barða; kváðust ætla, ef þeir yrði viðstaddir, at meira myndi at gert; fara nú til hesta sinna, ok kváðust vilja hafa dögurð. Barði bað ekki hirða um dögurð; þeir kváðust eigi vilja fasta, — „ok kunnum vér eigi ætla, hvé þér mundi undan, ef þú hefðir nökkut þat gert, er frami væri at“. Barði kvaðst ekki hirða, hvat þeir ræddu. Nú matast þeir.

28. Nú talast þeir við heima, Þorgautr ok Þorbjörn ok Ketill; ræðir Þorgautr, at mikit er at orðit, — „ok mér er nær höggvit, enn þó sýnist mér sem eigi muni minna við hlíta, ok vil ek at hvergi sé eftir riðit“. Þeir segja báðir, at þat skyldi aldri verða. Þær heyrðu konur hvat mælt var, ok sendi Ketill þær út á Fróðastaði ok Síðumúla at segja tíðendin, ok þá mætti hverr öðrum segja þaðan frá, svá at orð kæmist í Þverárhlíð ok um Norðrárdal, at eftir þeim sé riðit, er verit hafa unnit. ok firri sik svá sektum ok fjárlátum. Þeir fara ok taka hesta sína, ok ríða til Hávafells til Árna Þorgautssonar. Hann átti þar mágum at fagna; var þar kominn Þórarinn Þverhlíðingr, faðir Ástríðar konu hans. Þaðan riðu þeir fim saman. Þat er nú at segja frá Þormóði: hann ferr upp fyrir sunnan ána, þar til er hann kemr í Ás. Þá var fábygt fyrir sunnan ána. Þar var mannfátt heima, ok váru menn farnir á Völlu, enn húskarlar á verki. Eiðr sat at tafli ok synir hans tveir; annarr þeira hét Illugi, enn annarr Eysteinn. Þormóðr segir þau tíðendi, sem orðin váru. Þá var brú á ánni uppi hjá Bjarnafossi ok lengi síðan. Eiðr fýsti ekki fararinnar, enn synir hans grípa til vápna sinna ok ferðast; fara þeir bræðr til Þorgils á Höggvandastöðum. Þá var ok heim kominn Eyjólfr son hans; hafði þá ok út komit um sumarit. Þormóðr ferr upp

á Hallkelsstaði, ok kemr þar ok segir tíðendin. Tindr var heima einn karla, enn komnir menn til smiðju. Sú kona bjó þar et næsta, er Þorfinna hét; hon var kölluð skáldkona; hon bjó á Þorvarðsstöðum; hon átti sér son, er Eyjólfr hét, ok bróður, er hét Tanni, er kallaðr var enn handrammi, ok ekki var hann sem menskir menn at afli, ok svá hvárrtveggi þeira, ok Eyjólfr ok systrson hans, váru fullhugar at áræði. Þeir váru komnir til smiðju til Tinds. Enn því var eigi komit á Gilsbakka, at Hermundr var til skips riðinn ok húskarlar hans. Þeir Tindr verða fjórir, Þormóðr enn fimti; enn þat var síð dags. Synir Eiðs koma til Þorgils höggvanda; þeir bregða við skjótt ok fara þaðan sex saman. Þar var Eyjólfr son hans í för ok fjórir menn aðrir.

29. Nú er frá því at segja, hvat þeir Barði sjá tíðenda. Hann ríðr fyrst þeira, ok nökkuru harðast, svá at hlið var á millum þeira, enn þeir riðu heldr tómlega eftir, ok kváðu hann furðu hræddan vera. Nú sjá þeir mannaför eftir sér, ok sjá flokk eigi miklugi minna enn þeir höfðu sjálfir, ok glöddust þeir förunautar Barða, ok hyggja gott til, at nú mundi verða nökkut sögulegt í um ferðina. Þá mælti Barði: „Förum undan enn of hríð, ok eigi minni ván at þat kostgæfi eftirförina“. Þá kvað Eiríkr viðsjá vísu:

(10) Flykkjast frægir rekkar,
fúss es hverr til snerru,
þjóð tekr hart á heiði
herkunn dragast sunnan.
Fara biðr hvergi herja
harðráðr fyrir Barði
geira hreggs frá glyggvi
gunnórunga sunnan.

„Eigi segir þú nú satt“, segir Barði; „þat mælta ek, at hverr fari sem má, þar til er vér komum til vígis þess, er fóstri minn mælti at vér skyldum neyta í nyrðra flóanum“; — enn því gat Barði eigi á leið komit, ok kváðust þeir þá fulleltir, er þeir kómu til syðra vígis í flóanum; sér Barði þat, at nú mun svá verða at vera, ok sneri nú í móti þeim; kvaðst hann munu eigi svá miklu fúsari undan at ríða heldr enn þeir, ok skulu þeir þess samkvæðis gjalda; — „þó má nú eigi letja yðr, at eigi skulum vér fyrr renna í kveld enn yðr þykkir mál, ok þér skuluð þat mæla fyrr enn ek, at bíða eigi, eða hvárugir ella“. Nú þykkir þeim allvænt um. Hross sín létu þeir í nesit fram frá sér; settu þeir þar koll-Grís at gæta; hann var ekki styrjaldarmaðr ok af æskuskeiði var hann. Þá kvað Eiríkr vísu:

(11) Fast höldu vér foldu,
fram þoki hverr til snerru,
látum randa val reyndan
ryðjendr í ben snyðja.
Kannk, þót sagt sé sunnan

sverðél taki at herða
— rjóðum hart á heiði
hjalmskíð — ór stað bíða.

Á þeim degi var ok farit eftir Hermundi á vöku, ok var hann heim á för, ok hittu sendimenn hann á leið upp frá Þingsnesi; hann lét ok fyrir lið allan farangr sinn, ok biðr hvern mann til farar með sér, er komast mætti, ok biðr sér liðs, ok ríðr eftir þeim.

30. Nú hittast þeir sunnanmennirnir ok Barði; stíga þeir af baki. Hafa þeir Barði fylkt liði sínu um þvert nesit. „Gangi nú engi fram ór þessum sporum“, segir Barði, „því at mik grunar, at fleiri manna mun ván“. Þat stóðst á, nesit þvert ok fylking þeira átján manna ok var einum megin at þeim gengt — „ok er meiri ván, at þér náið at reyna vápn“, segir Barði, „ok væri betra at hafa it nyrðra vígit, ok eigi mundi þat til ámælis lagt, þótt svá gerðum vér, enn betra til eftirmáls, ok ekki skulum vér enn ótta hér við gjalda“. Þeir stóðu með brugðnum vápnum; á aðra hönd Barða stóð Þorbergr, ok á aðra hlið Gefnar-Oddr; þá bræðr Barða út í frá. Nú ráða þeir eigi svá skjótt á sunnanmenn, sem þeir hugðu, ok meira lið var fyrir enn þeir vættu. Þar var höfðingi Þorgautr, Þorbjörn ok Ketill. Þá mælti Þorgautr: „Ráðlegra er að bíða meira liðs; hafa þeir haft ráð mikit, er þeir kómu

fáir í herað“. Nú ganga þeir eigi at, ok er þat sá norðanmenn, þá ætla þeir sitt ráð. Mælir Þorbergr: „Hvárt er Brúsi í liðinu? Hann segir, at hann var — „hvárt kennir þú sverð þetta, er ek held hér á“. Hann kvaðst eigi vita þess vánir — „eða hverr ertu?“ „Ek heiti Þorbergr, enn þetta sverð seldi mér lyng-Torfi, frændi þinn, ok hér af skaltu mart högg þola í dag, at því er ek vilda, eða hví sæki þér nú eigi at Þér hafið þrásamlega eftir sótt í dag, at því er mér sýnist, riðit ok runnit“. Hann svarar: „Vera kann at þat sé þar vápn, er ek á, enn áðr vér skiljumst í dag, þá muntu lítt oss frýja þurfa“. Þá mælti Þorbergr: „Ef þú ert drengr fullr, hvat skaltu þá bíða meira ofreflis?“ Þá tekr Barði til orða: „Hvat er tíðenda at segja ór heraðinu?“ „Þau tíðendi eru, er þér munu góð þykkja, víg Gísla bróður míns“. Hann segir: „Ekki löstum vér þat, ok eigi þóttumst ek allgrunsamlega unnit hafa, eða hversu er, þykkist þú Ketill, eða þit feðgar, einskis eiga at hefna oss? Mik minnir, at þat var fyrir skömmu, er þú komt heim, Ketill, færandi hendi föður þínum með bakbyrði. Nú ef þú mant eigi, þá mun hér vera váttrinn, þetta sama sverð; er enn eigi heilinn þornaðr á“ — ok skekr at honum sverðit —; „þykkist þú, Ketill, einskis eiga at hefna, ok sé hérna, at eigi er heilinn þornaðr á“ — ok

skekr þá enn at honum sverðit. Þetta fá þeir eigi staðizt, ok hlaupa nú at þeim. Þorbjörn hleypr at Barða ok höggr á hálsinn ok brast við furðu hátt, ok kom í stein þann í sörvinu, er þokazt hafði, þá er hann tók knífinn ok gaf syni Njáls, ok steinninn brast í sundr ok dreyrði tveim megin bandsins, enn þat beit eigi. Þá mælti Þorbjörn: „Troll, er þik bíta eigi járn“. Nú lystr þeim saman, ok eftir högg þetta hit mikla stýrir hann þegar í mót Þóroddi, ok eigast þeir við. Ketill gengr í mót Barða, Þorgautr ok Þorbergr. Þar skortir eigi högg stór ek áeggjun. Sunnanmenn höfðu lið minna ok ótraustara. Nú er fyrst at segja viðskifti þeira Barða ok Ketils. Ketill var manna sterkastr ok ofrhugi; eigast við lengi; kemr þar at Barði slæmir á síðu honum ok fellr Ketill. Ok nú hleypr Barði at Þorgauti ok veitir honum banasár, ok hnigu þeir þar báðir fyrir því vápni, er þeir áttu sjálfir. Nú er at segja frá Þorbirni ok Þóroddi; þeir gangast at í öðrum stað, ok skortir þar eigi högg stór, er hvárgi sparði við annan, ok váru flest ærit stór; ok eitt högg höggr Þóroddr til Þorbjarnar ok af fótinn í ristarliðnum, ok eigi berst hann at síðr, ok leggr fram sverðinu í kvið Þóroddi, ok fellr hann, ok liggja úti iðrin. Þorbjörn sér nú frændr sína; hirðir nú eigi um líf með örkumlum þessum. Nú snúa þeir fram

synir Guðbrands í móti Þorbirni. Hann mælti: „Leitið ykkr annars færis; ekki hafði þat ungmennis verit fyrr meir at keppast við oss". Hleypr hann síðan at Barða, ok berst við hann. Þá mælti Barði: „Þú þykki mér troll, er þú berst svá, at af þér er fótrinn; er þetta sannara enn þat er þú mæltir við mik". „Nei", segir Þorbjörn, „eigi er þat trollskapr, at maðr þoli sár, ok sé eigi svá blautr, at eigi verist hann meðan hann má; má þat verða til drengskapar ok væri þat svá at virða, enn trylla menn eigi, alls þú ert góðr drengr kallaðr, ok þat skulu þér til eiga at segja, áðr enn ek hníga í gras, at ek nenta at vísu at neyta vápna." Þar fell hann fyrir Barða, ok fekk gott orð. Nú skortir eigi sókn, ok sezt þó með því, at sunnanmenn láta undan. Og þat er sagt, at maðr hét Þorljótr, kappi mikill; hann átti heima á Veggjum; sumir segja hann frá Sleggjulæk; hann barðist við Eirík viðsjá, og áðr þeir berðist kvað Eiríkr vísu:

(12) Staðt höfum rjóðr af reiði
randir þuðra branda
— berum-a vægð at vígi,
Veggbergr — saman leggja.
Mjök hefk heyrt at hjarta
hug þínum við brugðit;
nú getum, foldar fjötra
fúrleynir, þat reyna.

Þeir eigust við lengi, ok þat segja menn, at

varlega sé hraustari menn, hvárrtveggi manna mestr ok sterkastr, vápnfærir vel ok ofrhugar. Nú höggr Eiríkr til Þorljóts með sverði, og brestr í sundr sverðit. Hann þrífr blóðrefilinn, ok höggr til hans, ok veitir honum mikit sár, ok hann fellr.

31. Nú er á hvíld nökkur; ok nú er sén reið manna sex; þar var Þorgils höggvandi ok Eyjólfr son hans, ok synir Eiðs; sjá nú vanrétti sinna manna, ok mjök hefir á vegizt þeira hlut, ok una nú illa við. Synir Guðbrands verða varir við, at Eyjólfr er þar; biðja Barða veita sér, at þeir nái hans lífi ok hefna sín. Enn þat hafði verit, er þeir váru austr, at hann hafði hrundit þeim ór loftriði nökkuru ok í saurpytt ofan, og höfðu þeir farit hneisulega, ok hafa af því gert förina at upphafi með Barða, ef þeir næði honum. Nú segir Barði: „Þit eruð vaskir menn ok mikils verðir, ok mikit tjón ef þit látizt; nú skulum vér enn við leita, at yðvarr vili gangi fram, enn biðja vil ek, at þit gangið eigi ór fylkingu“. Þeir fá eigi stilt sik, ok hlaupa í mót honum óvægir á braut, ok berjast. Eyjólfr var hinn mesti kappi ok sundrgerðamaðr, sem faðir hans, fullgerr at afli, reynt sik mjök í framgöngu, ok er atgangr þeira langr ok harðr, ok lýkst með því, at hvárirtveggju eru svá þráir ok kappsamir, ok miklir fyrir sér, at þar liggja þeir allir dauðir at skilnaði.

Synir Eiðs berjast ok fast, ok ganga vel fram ok hermannlega. Steinn ok Steingrímr þar í móti; ok nú berjast þeir allir, ok gera mikit af sér, ok þar falla þeir synir Eiðs, ok var Barði nærstaddr, er þeir létu sitt líf. Þorgils höggvandi hlífist ekki við; þykkir sér mikill skaði gerr í dauða sonar síns. Hann var mestr fyrir sér ok betr vápnfærr enn aðrir menn; höggr á tvær hendr, ok þykkir eigi betra líf enn hel. Þeir eru mest til þess nefndir, at framast hafi verit: Þorgils ok Eiríkr ok Þóroddr. Þorgils hlífir sér ekki, ok eigi var sá maðr í því heraði, er öllum þætti meira brautargengi at enn honum. Þorgils ræðst honum í móti, bróðir Þórodds, ok eigust við lengi, ok eigi skortir harðfengi hvárntveggja; ok eitt högg höggr Þorgils til hans ór brúnunum ofan nefit, ok mælti: „Nú fekk þú gott mark, ok þér hæfilegt; slíkt skyldu þér fleiri hafa“. Þá mælti Þorgils: „Eigi er markit gott, enn meiri ván at þora ek at bera hreystilega, ok lítt þurfi þér enn at hælast“, — ok höggr til hans svá hann fellr, ok er óvígr. Nú verðr á hvíld nökkur ok binda menn sár sín. Nú er sén reið manna fjogorra. Þar var Tindr ok Tanni, Eyjólfr ok Þormóðr; ok er þeir koma at, eggja þeir mjök; váru sjálfir miklir ofrkappsmenn. Tekst nú bardagi hit þriðja sinn. Tanni ræðst í móti Barða; tekst þar víg afburða fræknlegt. Tanni höggr til, ok er enn sem fyrr'

at Barði er torsóttr, ok lýkr með því þeira máli, at Tanni fellr fyrir Barða. Eyjólfr gengr í móti Oddi, ok berjast þeir, ok er þar hvárrtveggi hinn bezti drengr; ok nú höggr Eyjólfr til Odds, ok kemr á kinnina ok í hváptinn, ok verðr þat mikit sár. Þá mælti Eyjólfr: „Vera kann at ekkjunni þykki versna at kyssa þik". Oddr svarar: „Lengi hefir eigi gott verit, enn þó mun mikit um hafa spilzt, ok þó kann vera at eigi segir þú þetta þinni vinkonu", — ok höggr til hans svá at hann fekk mikit sár. Var hér sem fyrr, at Barði var nærstaddr, ok veitir honum skaða. Þormóðr Þorgautsson var ok hraustr maðr, ok gekk vel fram; Eyjólfr frá Borg réðst honum í mót, ok verðr mjök sárr. Ok þótt þessir sé mest nefndir af Norðlendingum, þá gengu þó allir vel ok hraustlega fram, fyrir því at þeir höfðu einvala lið. Ok er þessir váru fallnir, þá létti bardaganum. Nú mælti Þorbergr, at þeir skyldi undan leita, ok váru átta menn sunnan fallnir, enn þrír norðan. Nú spyrr Barði Þórodd, ef hann myndi fara mega með þeim; hann lætr þess eigi ván, ok biðr þá undan ríða. Barði sér sárit. Nú sjá þeir liðit, er sunnan ferr, sem í skóg sæi; spyrr Barði, ef þeir vili bíða; þeir kváðust ríða vilja, ok svá gera þeir; ríða nú sextán saman, ok flestir sárir.

32. Nú er at segja frá Illuga. Hann kemr

á vættvanginn, ok sér þar ný tíðendi, ok þó mikil. Þá kvað Tindr vísu, er Illugi spurði, hvé margir þeir hefði verit:

(13) **Háit hefr ask við aska**
átján lagar mána
viðr böðgerðar virða
viðr halfan tög þriðja;
enn at eggja sennu
almsvells boðar fellu
— þá hykk leygstafi lágu —
— lauðar — níu — dauða.

(14) **Eiðs 'ro erfimeiðar**
allbert í styr fallnir
ok tveir í gný geira
Guðbrands synir handan.
Slík bíðu vér síðan,
— sverðs — nema hefndir verði,
— traust lið minni it mesta
móts — aldrigi bótir.

. . . . *þangat ferr* hann sem Þóroddr lá, ok sér at hann var lífs, ok höggr hann þegar af honum höfuðit; ok er Illugi veit þetta, þá mælti hann, at hann hefir haft ilt erendi, drepit þann mann er . . . . . eina manna mál, ef þeir hefði hlaupit frá manninum, ef þeir mætti g . . . . . fyrir. Nú ferr Illugi eftir þeim við hundrað manna. Nú lystr á myrkri. Illugi bað sína menn aftr at hverfa; lætr suðr færa þeira manna lík er fallnir vóru. Mart var sárt . . . . . lið þeira; þeir váru mjök sárir Gíslungar, Árni ok Fróði, Þormóðr ok Þórarinn. Nú vil*di* Illugi

setja menn til at gæta líkanna ok vita, ef þeir yrði svá veiddir, ef þeir gerði eftir förunautum sínum. Váru þeir nú eftir ok gerðu tjald ok sátu of hríð. . . . . Barði kemr til Njáls; þaðan ríðr hann út til . . . hafa sama búnað sinn. Þeir hittast nú fóstrarnir, ok segir hann Þórarni tíðendin í hljóði ok svá, at þeir munu fara eftir líkunum. Þórarinn segir, at eigi skulu þeir svá *hraða því*; skulu *þeir heyra* . . . ef þeir búa . . . um líkin; ok ferr þetta sem Þórarinn gat, at þeim leiðist á fjöllum úti ok fara heim. Nú ferr Barði í Ásbjarnarnes ok . . . . eftir . . . . um hríð. Nú lifa fjórar vikur sumars; ekki koma upp . . . . fyrir alþýðu ok skeyttu þeir mönnum ekki forvitni. Nú ríðr hann út til sáttarfundar, er *hann var efndr við* áðr hann fór heiman, við þá höfðingjana at Klifum, ok var í för með honum Guðrún kona hans, því at hon skal hitta föður sinn ok vita hvat hann vili til leggja við Barða. Hon kemr á hans fund . . . . rekr erendi sitt ok tók hann því *þung*t. Þeir Barði ríða með sama búnaði ok vissu menn . . . . tíðendi . . . skyldi; biðu lengi á mótstefnunni, ok þótti örvænt, at *Barði mun*di koma; þeir váru fjölmennir . . . . biðr Höskuld . . . . kemr . . . . kynlega við bregða se. . . . Höskuldr segir, at eigi m*uni* . . . . . reið . . . . menn gengu, hann gekk í móti þeim ok heilsar . . . . . alla . . . . . þeir taka því vel . . . . *tíðendi* . . . . .

málaferli Barða skaltu einn ráða. Höskuldr svarar: „Men gott . . . . . . lut . . . . þat . . . . hafð . . . . . . eða *hversu* ætlar þú þína meðferð?“ Barði segir: „Set*u* . . . . Ásbjarnarnesi . . . . Barða þykkir *eigi mikit* tillag . . . . . . Þeir Barði ríða . . . . alþýðu. Nú stíga þeir . . . af hestum sínum . . . . . eiða . . . . þeir alt. . . . . Barði mælti: Þorð . . . . ekki . . . . hlaupa . . . . . er þú hittir mik . . . . . . skyld . . . . matar oss . . . . . . vil ek gefa þér í mót . . . . mælti: „Þorvaldr gefr xij geldinga . . . . Nú . . . . Barði til Víði*dals* . . . . *Þor*bjarnar . . . . „Björn“, segir hann, „hvat viltu leggja til í slátrin við oss, ef vér aukum nökkut ráða“. Þorbjörn mælti: „Ekki mun ek til leggja, því at ek em einskis um skyldr“. Nú áttu menn hlut í við Björn, ok fekst ekki gott af honum. Barði mælti: „Hvárigir munu þá vel hafa, ok munu þeir gjalda, er á fallit er, enn þann hlut skal gera, er þér er óvirðulegastr“. Nefnir Barði sér til vátta, ok segir skilit við Guðrúnu dóttur hans — „ok finn ek þat til saka“, segir Barði, „at þú ert miklu meiri níðingr, enn duganda manni sami, at eiga þik at mág, ok muntu hvárki ná af mér mund né heimanfylgju“.

33. Nú heyra þeir gný mikinn, at menn ríða margir til árinnar. Var þar kominn Þorgils Arason norðan um land frá brúðlaupi sínu

og Snorri með honum ok riðu saman átta tigir manna. Þá mælti Barði: „Tökum ofan búnað várn ok ríðum í flokkinn, ok aldri meir enn einn í senn, ok munu þeir ekki í ráða, er myrkt er“. Ríðr Barði at Snorra goða, ok hefir grímu á höfði sér, ok hjalar við hann á vaðinu ok segir honum tíðendin. Nú ríða þeir af ánni. Þá mælti Snorri: „Þorgils“, segir hann, „hér viljum vér æja, ok eiga dvöl ok hjalast við, meðan vér skipum oss á gistingar“. Þeir Barði ríða hjá flokkinum ok ráða menn ekki í þat. Þorgils ætlar um kveldit á Breiðabólstað. Ok er þeir höfðu niðr sezt, þá mælti Snorri: „Þat er mér sagt, Þorgils“, segir hann, „at engi maðr mæli jafnvel fyrir griðum sem þú ok önnur lögskil“. „Lítils er um þat vert“, segir Þorgils. „Nei“, segir Snorri, „mikit mun til haft, er einmæli er um“. Þorgils segir: „Eigi er fyrir haft at ek mæli betr fyrir griðum enn aðrir menn, ok má þó lögfult vera“. Snorri mælti: „Þat vil ek, at þú látir mik heyra“. Hann svarar: „Hver þörf er þess? Eru hér nökkurir missáttir“? Hann kveðst aldrigi þat vita, enn aldrigi er því misráðit, ok ger sem ek vil, ok sk*al hafa þat at gam*ni“. Þorgils segir, at svá skal vera. Hann tók þá til máls:

„Þat er upphaf griðamála várra, at guð sé við oss alla sáttr; vér skulum ok vera menn

sáttir vár á millum, ok samværir at ölvi ok at áti, á þingi ok á þjóðstefnu, at kirkna sókn ok í konungs húsi, ok hvarvetna þar er manna fundir verða, þá skulum vér svá sáttir, sem aldri hafi fjándskapr vár á milli verit. Vér skulum deila knif ok kjötstykki, ok alla hluti, vár í milli, sem frændr enn eigi fjándr. Ef sakar gerast heðan af á milli vár, þær skal fé bæta, enn eigi flein rjóða, enn sá várr, er gengr á gervar sættir, eða vegr á veittar trygðir, þá skal hann svá víða vargrækr og rekinn, sem menn víðast varga reka, kristnir menn kirkjur sækja, heiðnir menn hof blóta, eldar upp brenna, jörð grær, mögr móður kallar, skip skríðr, skildir blika, sólskin snæ lægir, Finnr skríðr, fura vex, valr flýgr várlangan bag, standi honum beinn byrr und báða vængi, himinn hverfr, heimr er bygðr, vindr vex, veitir vatn til sjávar, ok karlar korni sá. Hann skal firrast kirkjur ok kristna menn, guðs hús ok gimu, heim hvern nema helvíti. Tekr hvárr várr trygðir við annan fyrir sik ok sinn erfingja, alinn ok óborinn, getinn ok ógetinn, nefndan ok ónefndan, enn hver veitir í mót trygðir ok æventrygðir, mætar trygðir ok megintrygðir, þær er æ skulu haldast, meðan moldir ok menn lifa:

(15) Nú erumk sáttir
ok sammála,
hvars vér finnumk

á landi ok legi,
skipi eða skíði,
hafi eða á hestbaki,
árar at miðla
ok ausskotu,
þóptu ok þilju,
ef þarfar geraak,

jafnsáttir hverr við annan, sem sonr við föður, eða faðir við son í samförum öllum. Höfum nú lófatak at trygðamálum, ok höldum vel trygðir at vilja Krists ok at vitni allra manna þeira er nú heyra trygðamál; hafi sá guðs hylli er heldr trygðir, enn sá gremi guðs er rýfr réttar trygðir. Höfum heilir sæzt, enn guð sé við alla sáttr“.

34. Ok er Þorgils hafði lokit at mæla fyrir griðum, þá mælti Snorri: „Haf þökk fyrir, vinr, stórvel er mælt, ok er þat sýnt, at sá er á bak gengr, er at vísu griðníðingr, ok sé hann við staddr. Nú segir Snorri tíðendin, þau sem orðin váru, ok þat, at þeir Barði váru þar komnir í flokk þeira Þorgils. Þar váru margir vinir sunnanmanna ok náfrændr. Þorgils hafði ok átt fyrr Grímu Hallkelsdóttur, systur Illuga ens svarta. Þá mælti Þorgils: „Vel hefðim vér mátt missa þín, Snorri, nú at sinni“. Hann svarar: „Eigi er þat, góði vinr, ærin eru nú orðin vandræði með mönnum, þótt hér nemi staðar“. Þorgils vill nú eigi ganga á grið þessi, er hann hefir sjálfr fyrir mælt, ok skiljast menn nú. Ríðr Snorri með tuttugu menn, ok Barði með honum, ok hans

menn, til Lækjamóts, ok tekr Þórarinn vel við þeim, ok eru nú kátir, ok ráða nú ráðum sínum at . . . . hjöltum laust ek þik, fyrir því at mér þótti ekki annat at þér geranda“.

35. Þá stendr upp einn gamall maðr, ok var þar Eiðr Skeggjason, ok mælti: „Ok kunnum vér mikla óþökk, at menn skattyrðist hér, hvárt er þat gera várir menn eða aðrir; til einskis kemr þat góðs, enn oft gerist ilt af því; skyldu menn þat mæla hér, at til sátta væri; ætlum vér, at eigi muni aðrir meir eiga eftir sínum hlut at sjá enn vér, eða öðrum muni stórugi meira harma leitat, enn mér; sýnist oss þó þat ráð, at sættast; munum vér því eigi várkynna öðrum, þó at hér skattyrðist; er þat ok vænst til, at illa gefist sem fyrr, at velja mönnum hneysuleg orð“. Hann fekk góðan róm af sínu máli. Er nú leitat hverir vænstir sé um sættir at leita. Snorri er tilnefndr, at mest leitaði um sættir; hann var þá mjök hniginn; Þorgils var annarr maðr, vinr Snorra; þeir áttu systr tvær; ok ræddu svá hvárirtveggju, at slegit mundi í gerð ok í mannjöfnuð, enn menn höfðu sárt haldit frændum sínum. Kunnum vér nú ekki annat at segja, enn til mannjafnaðar váru menn lagðir, er fallnir váru, ok var Snorri tekinn til gerðar af hendi Barða ok Guðmundr Eyjólfsson; Þorgils Arason ok Illugi af hendi sunnanmanna; ræddu nú sín á milli, hvat væn-

legast væri til sætta. Nú sýnist þat, at menn skal leggja til mannjafnaðar, synir Eiðs ok synir Guðbrands, enn Þóroddr Hermundarson ok Þorbjörn, þeir váru jafnir. Borgfirðingum þótti freklega horfa við Hall Guðmundarson, ok hurfu frá, ok rufu sættir, enn þeir vissu áhuga Barða. Enn frá málalokum er at segja, at synir Þorgauts, Ketill ok Gísli, váru jafnir við Hall Guðmundarson, enn alls fórust níu menn sunnan; þá eru fjórir norðan við fim Gíslunga, fyrir því at kynsmunr var mikill, ok létu frændr Barða sér eigi annat líka. Enn þá var rætt við hváratveggju, hvat þá var vænzt. Þá váru fjórir óbættir sunnanmenn: Þorgils ok Eyjólfr, son hans, Tanni enn handrammi ok Eyjólfr systurson hans. Enn Barði sagði, at hann var engi auðmaðr, né þeir bræðr né frændr þeira: „ok eigi munum vér biðja oss fjár til bóta". Snorri svarar: „Eigi mun hér þó hvárki koma fé né mannsektir". Barði svarar, at hann vill eigi því neita, at menn færi utan, ok ætti þó útkvæmt, ok færi því fleiri — „ok er sá einn, er eigi er færr, ok skal fé fyrir hann gjalda, enn þó kann vera, at þér þykkist nökkut saknæmt við hann eiga: Gríss, félagi várr, mun ekki vera sakbitinn. Hesthöfði er býr þar, er nú heitir at Stað í Skagafirði. hann er frændi hans, hann tók með honum". Þat komst á leið, at sættir verða at því, ok kom þat helzt saman með

þeim, at þeir færi utan, ok þykkir þat helzt nökkur nafnbót vera, alls Barði var eigi bítr á fébætr; væntu þeir, at heldr mundi sjatna ófriðrinn, ok þótti sér þat eigi minni sæmd, at þeir væri utan, ok þótti vitrum mönnum þá líklegast til, at sjatna myndi þeira ofsi, svá mikill sem var, at sé eigi fyrst samlendir. Fjórtán menn skyldu utan fara, þeir sem verit höfðu at Heiðarvígum, ok vera utan þrjá vetr. ok eiga útkvæmt hit þriðja sumar, enn ekki skyldi fé til farningar þeim, ok var sæzt á málin fyrir dóma; ok sú var virðing á, at Barði þótti haldit hafa fullari hlut, ok þeir, er honum veittu, í svá óvænt efni sem komit var um hríð.

36. Nú sendir Barði menn heim í herað; þeir höfðu selt land sitt af hendi ok bú, ef þessar yrði málalyktir, er áðr var eigi ráðit þat. Sá maðr hét Þóroddr ok kallaðr kergarðr, ekki vinsæll; hann skyldi hafa þrjá vetr; hann var frændi þeira Guðmundarsona, auðigr at fé. Var nú ráðit at kalla kaup þeira. Nú kemr skip af hafi í Blönduós, er átti Halldórr, fóstbróðir Barða. Nú koma menn heim af þingi. Ok er Halldórr spyrr, at Barði skal utan fara, lætr hann bera farminn af skipinu, ok flyzt upp í Hópit fyrir hús Barða; verðr þar fagnafundr. „Frændi,“ segir Halldórr, „þú hefir vel í höndum við mik, veitt mér oft mikit; stygzt ok ekki við, er ek fór eigi; nú heit ek þér nökk-

uru tillagi; skaltu nú þat heyra: skip þetta vil ek gefa þér með rá ok reiði“. Barði þakkar honum, þykkir hann stórmannlega gert hafa; býr hann nú þetta skip, ok er með honum hálfr þriði tögr manna; verða heldr síðbúnir, láta í haf, ok eru ellifu dægr úti; verðr á þá leið, at þeir brjóta skipit norðr við Siglunes, ok týna þeir miklu menn haldast. Guðmundr gamli var riðinn út á Galmaströnd, ok spyrr tíðendin, ok hvatar heim; ok um kveldit mælti Eyjólfr, son hans: „Vera má nú, at Barði sé fyrir handan, er heðan of sér; sögðu margir þat væri eigi ólíklegt“. „Hversu myndir þú hátta“, segir hann Eyólfr, „ef hann væri aftrreka orðinn“. Hann svarar: „Hvat sýnist þér ráð“? Hann mælti: „Bjóða þeim öllum heim til vistar, þat væri þínslegt“. Guðmundr svarar: „Mikit er þér í hug, ok eigi veit ek at þat sé óráðlegt“. Hann svarar Eyjólfr: „Mæl manna heilastr, ek kann segja þér, at þeir Barði eru aftrreka orðnir, ok brotit (skipit) í spán við Siglunes, enn týnt mestum hlut fjárins; mun þér at þessu verða virðing“, — ok tekr fyrir munn honum. Guðmundi þykkir eigi enn betr, ok lætr hann ráða.

37. Eyjólfr gerir ferð sína, ok hefir hálfan þriðja tög hesta í mót þeim, ok hittir þá á Ströndinni. Eyjólfr kveðr þá vel ok biðr þá fara heim með sér, at ráði föður síns; þeir gera

svá; skipa þar annan bekk um vetrinn, ok er Guðmundr reifr við þá, ok veitir þeim stórmannlega ok vel. Þetta spyrst víða. Einarr Járnskeggjason býðr þeim þar ok oft at vera með sér, ok eru þeir nú kátir. Er nú til þess at taka, er Þórarinn réð, at menn váru þeir með Barða er mikils váru verðir, ok mikils áttu kosti; láta nú gera eftir fé sínu vestr, ok ætla enn utan um sumarit.

38. Þat var um vetrinn, at maðr spurði Eiríkr skáld at atburðum, ok hversu mikit mannfall yrði. Hann kvað vísu:

(16) Lágu lundar frægir
lögðis skeiðs á heiði
— lind sprakk í rym randa
rauð — ellifu dauðir.
Hitt vas áðr es auðar
ógnar gims í rimmu
— jókum sókn við sœki
sárþíslar — fekk Gísli.

Enn verðr þess dæmi, at nú var spurt, hvé margir fallnir váru af hvárum. Hann kvað vísu:

(17) Þrír hafa alls af óru
japrstalls liði fallit
— vér ruðum seið í sárum
sigrborðs — viðir norðan;
Enn fúrþollar fellu
Fjölnis seiðs á heiði
— gerðist grimt með firðum
gunnél — níu sunnan.

Þá verðr ok rætt, at mjök hafi á vegizt þeira lið, sunnanmanna; þá kvað hann vísu:

(18) **Styrr lét snarr ok Snorri**
sverðþing háit verða,
þars geir-Nirðir gerðu
Gíslunga hlut þungan.
Enn varð eigi minna
ættskarð þats hjó Barði
— fell geysla lið Gísla —
gunn-nórunga sunnan.

39. Nú tóku þeir fé sitt félagar Barða, ok bjuggust til utanferðar með góðan fjárhlut. Barði sendir orð, ok þeir bræðr, at þeir vilja hafa land sitt ok selja; þykkjast þurfa lausafé. Hann vill eigi láta laust landit; vill at kaupit sé sem ætlat var; verða nú annathvárt at missa fjárins, eða drepa hann. Nú segir Eyjólfr, at hann mun fá þeim jafnmikit fé sem land er vert, enn hann eiga við hann; kveðst skulu annathvárt á því sumri hafa drepit hann, eða rekit af landinu, ok kastat sinni eign á. Barði kaupir skip, er uppi stóð í Húsavík; fór þá utan, ok leiddi Eyjólfr þá virðulega í braut, ok ferst nú vel, ok kemr af hafi norðr við Þrándheim í kaupangi, lætr nú upp setja skip sitt ok búa um vel. Óláfr konungr hinn helgi réð þá fyrir Noregi; hann var í kaupbænum. Barði gengr fyrir konung ok hans förunautar, kvöddu konung vel sem sæmdi —, ok er á þá leið. herra", segir Barði, „at vér vildum vera vetrgestir þínir". Konungr svarar á þá leið: „Vér höfum frétt til þín, Barði", segir hann „at þú ert ættstórr maðr ok mikill fyrir

sér, ok þér eruð vasklegir menn, ok hitt í nokkur stórræði, ok rekit harma yðvarra, ok verit þó lengi fyrir, ok þó hafið þér nökkut forneskju, ok þess-konar átrúnað, sem oss er óskaptíðr, ok fyrir þá sök, at vér höfum þat svá mjök frá oss skilit, þá viljum vér eigi taka við yðr, enn þó skulum vér vera vinir yðrir, Barði", segir hann, „ok man nökkut mikillegt fyrir yðr liggja; enn þat kann oft verða, er menn hitta í slíka hluti, ok verðr svá mikit rið at, ef nökkut verðr viðblandit forneskju, at menn trúa á þat of-mjök". Þá mælti Barði: „Eigi er sá maðr", segir hann, „at ek vilda heldr minn vin, enn yðr, ok kunnum vér þökk þinna ummæla". Barði hefir þar bæjarsetu um vetrinn, ok virð-ist öllum vel; enn um várit býr hann skip sitt til Danmerkr, ok er þar vetr annan í góðu yfirlæti, ok nú er eigi getit tíðenda; eftir þetta býr hann skip skip sitt til Íslands, ok kvámu fyrir norðan land út, ok váru mjök svá félaus-ir. Guðmundr var þá andaðr, ok kom Ey-jólfr þá í mót þeim, ok bauð til sín, ok síðan fór hverr til sinna heimkynna, er allir váru sýknir. Eyjólfr gefr þeim bræðrum upp föður-leifð sína, ok lýsti enn stórmensku sinni sem fyrr; veitti þeim enginn maðr jafnmikit lið sem hann. Barði ferr til mágs síns, Guðbrands; hann var bæði auðigr ok kynstórr, ok kallaðr nökkut féfastr. Enn bræðr Barða fóru til Borg-

ar ennar syðri til Eyjólfs mágs síns; þá var fóstra þeira dauð. Nú keypti Eyjólfr alt land undir þá bræðr, ok leysir Barða frá með lausafé; setja nú bú saman á föðurleifð sinni, ok urðu ellidauðir, nýtir menn, ok eigi jafnmiklir sem ættmenn þeira, ok váru báðir kvongaðir ok menn frá þeim komnir.

40. Barði ríðr til þings, eftir er hann hafði einn vetr verit hér á landi; þá bað hann sér konu; sú hét Auðr, dóttir Snorra goða, ok er hon föstuð honum, ok skyldi brúðkaup vera í Sælingsdal at Snorra goða, föður hennar; eigi er ákeðit, hve mikit fé henni skyldi heiman fylgja, enn líklegt at vera mundi góðr sómi. Hon var skörungr mikil, ok unni Snorri henni mikit; móðir hennar var Þuríðr, Illuga dóttir hins rauða. Barði ríðr um þingit til Vatnsdals, til mága sinna, og unir vel við ferð sína, ok hefir góða virðing af mönnum; fór eftir því, sem vitrir menn höfðu fyrirsét, at sætt manna helzt, sem á var. Nú býr Snorri veizluna, sem ætlat var, ok kemr þar fjölmenni mikit, ok ferr hon fram skörulega, sem ván var, ok er Barði þar um vetrinn ok bæði þau; enn um várit fara þau í braut með alt sitt, ok skiljast þeir Barði ok Snorri góðir vinir. Hann fór nú norðr til Vatnsdals, ok er þar með Guðbrandi, mági sínum. Ok at vári býr hann ferð sína, kaupir skip, ok ferr utan, ok kona hans með

honum, ok er sagt honum greiddist vel ferðin, ok kemr af hafi norðr við Hálogaland, ok er þar um vetrinn í Þjóttu með Sveini Hárekssyni, ok var vel virðr, ok þóttust menn sjá á honum stórmensku, ok virði hann þau bæði mikils.

41. Svá bar til einn morgin, er þau váru úti í skemmu bæði, at Barði vildi sofa, enn hon vildi vekja hann, ok tekr eitt hægindi lítit ok kastar í andlit honum, svá sem með glensi; hann kastar braut, ok ferr svá nokkurum sinnum; ok eitt sinn kastar hann til hennar, ok lætr fylgja hendina; hon reiðist við, ok hefir fengit í stein ok kastar til hans. Ok um daginn eftir drykkju stendr Barði (upp), ok segir skilit við Auði, ok segir, at hann vill eigi af henni ofríki taka né öðrum mönnum; ekki tjáir orðum við at koma, svá er þetta fast sett. Er nú fjárhlutum skift þeira á milli, ok hann ræðst þaðan braut um várit, ok lætr eigi af ferð sinni, fyrr enn hann kom í Garðaríki, gekk þar á mála ok var með Væringjum, ok þótti öllum Norðmönnum mikils um hann vert, ok höfðu hann í kærleikum með sér ávalt, er kongsríki skal verja; er hann í leiðangri, ok fær gott orð af hreysti sinni, ok hefir um sik mikla sveit manna; þar er Barði þrjá vetr í mikilli sæmd frá konungi ok öllum Væringjum. Ok eitt sinn, er þeir váru á galeiðum við her, ok vörðu enn konungs ríki, þá kom at þeim herr; gera þeir nú bardaga mik-

inn; fellr mjök lið konungs, er við ofrefli var at brjótast, ok gerðu áðr mörg stórvirki; ok þar fell Barði með góðum orðstír; hafði drengilega neytt sinna vápna til dauða. Auðr var gift öðrum manni, syni Þóris hunds, er Sigurðr hét, ok eru þaðan komnir Bjarkeyingar, hinir ágætustu menn, ok lýkr þar þessarri sögu.

Viðauki.

(Eftir handriti rituðu af Jóni Þorsteinssyni á Guðnabakka 1822).

— — *Þórarinn fagnar nú vel Barða ok þykkir ferðin hafa orðið allröskmannleg. Þá mælti Þórarinn: „Ekki munu þér nú kyrrir sitja mega, ok grunr er mér, at Borgfirðingar muni eigi svá búit láta standa, ok heldr fara norðr hingat á hendr þér; er sá einn kostr, at hafa vígi nökkut til varnar sér“. Ok gera þeir Barði nú ráð sín ok eftir þat skilja þeir; ferr nú Barði heim fyrst. Hamarr stendr nálægt Borg, er heitir Borgarklettr; þar er vígi svá gott, at einn maðr getr hæglega varist uppgöngu, þótt margir sé til atsóknar. Þeir Barði gerðu sér skála uppi á hamrinum, ok sér þess merki enn í dag, því þar stendur tóftin enn að mestu heil; er hún hlaðin af stórum hellusteinum; segja menn hún hefði verit hér um 7 faðmar á lengd, enn 4 á breidd. Þangat lét Barði flytja vápn ok vistir, ok hvat sem hafa*

:efli var
virð; ok
drengi-
Auðr var
ðs, er Sigurðr
eyingar, hinir
ssarri sögu.

Þorsteinssyni á Guðna-
2).

vel Barða ok þykkir
leg. Þá mælti Þórar-
kyrrir sitja mega, ok
gar muni eigi svá búit
norðr hingat á hendr þér:
vígi nökkut til varnar sér.
ð sín ok eftir þat skilja
fyrst. Hamarr stendr nú-
garklettr: þar er vígi svá
reglega varist uppgöngu, þótt
Þeir Barði gerðu sér skála
sér þess merki enn í dag, því
ð mestu heil: er hún hlaðin
segja menn hún hefði verit
ngd, enn 4 á breidd. Þangat
vistir, ok hvat sem hafa

þurfti, enn varðmenn setti hann inn í Þórey
gera sik varan við mannareiðir, eða ef ó
kynni at koma at sunnan.

Nú er at segja frá Illuga svarta, at
heim ok safnar mönnum, ok urðu saman ní
ok með þetta lið ríðr hann norðr í Víðid
at taka Barða af lífi ok alla hans fylg
sem Barði fær njósn af þessari ferð hans,
upp á Borgarklett ok búast þar um; kemr
at (með) flokkinn, ok sér at þeir verða
meðan þeir eru í víginu; eggjar hann nú
vega at ganga úr víginu ok berjast með
Barði kveðst svá gera mundu, ef þeir v
með jafnmörgum mönnum, enn láta hina á
er um fram væri, enn Illugi kveðst eigi m
liði sínu eftir hans (geð)þótta. Barði mæ
vilt njóta liðs þíns, þá mun ek njóta vígis

Þeir Illugi gera nú ráð sín ok verða á
at þeir skuli setjast um virkit ok sitja
til þeim Barða yrði vista skortr, ok þat g
þeir sitja þar langan tíma, hverir sem k
Svá kom um síðir, at vista þrot varð hjá þ
Illugi ok hans menn spottuðu þá oft, ok þ
ust niðr til snæðings, buðu þeir Barða ok
um til matar, enn þeir gáfu því engan g
morgin kemr bryti Barða til hans ok seg
ekkert eftir af vistum þeirra nema eitt
spyrr hvárt því skyldi þá skifta m
Barða. Hann svarar: „Annat ráð skulu
þá þeir setjast niðr at matast, skulum vér
út til þeira; má vera þeir haldi vér h
vist ok hætti umsátinni. Nú líðr þar

menn setjast at dagverði. Bjóða þeir þá enn af spotti mönnum Barða til snæðings með sér. Barði tekr þá mörsiðrið ok kastar út til þeirra. Þá mæltu þeir Illugi, at eigi mundi þessu út kastat, ef eigi væri gnægtir fyrir. Bað Illugi þá taka hesta þeirra ok ríða þaðan — „vil ek hér eigi bíða frera“. Eftir þat rjúfa þeir umsátina ok ríða suður til sinna heimkynna. Enn af þessu tiltæki Barða er sá orðskviðr kominn, at kalla að sá kasti út mörsiðrinu, sem tekr til síðustu úrræða. Þeir Barði fara eftir þetta til búa sinna, ok er alt kyrt þenna vetr. Um várit stefndi Illugi málum þessum til alþingis, ok váru þeir Barði gerðir utan þrjá vetr. Þrettán váru þeir norðanmenn, er utan fóru ok verit höfðu með Barða at heiðarvígum. Þeir Barði seldu eignir sínar áðr þeir fóru utan, því at þeim varð féfátt mjök at svara bótum þeim er gervar váru þeim á hendr. At liðnum þremr vetrum kómu þeir Barði aftr til Íslands, ok váru þá staðfestulausir. Barði var kvángaðr maðr ok átti Guðrúnu Þorbergsdóttur. Hann fór þá á fund mágs síns og bað hann fá sér staðfestu nokkura. Þorbergr neitaði því. Barði reiddist þá ok mælti: „Meira ertu vesalmenni enn svá, at nökkur dugandi maðr skyldi þér mægðr“. Reið síðan heim ok sagði skilit við Guðrúnu konu sína. Eftir þat reið hann vestr í Dali ok bað Auðar, dóttur Snorra goða, ok var hon honum gefin. Tvá vetr dvaldi Barði hér á landi eftir útkomu sína. Eftir þat bjóst hann til utanfarar. — — —

Vísnaskýringar.

1 (**Halli berserkr**). Gangfögr, línbundin liðar hanga leygjar gerðr,[1] hvert hafið of gerva för þína? ljúg vætr[2] at mér; því sákat[3] þik, hin vitra húns vangs hirðidís,[4] ganga í vetr, skrautlegar búna frá húsi.

1. *leygr*, eldr; *hangaleygr*, hangandi eldr; *hangaleygr liðar*, hangandi eldr fingrs, hringr; hrings *Gerðr*, kvenkenning. — 2. *vætr* = ekki. — 3. *sákat* = sá ek eigi. 4. *húnn*, teningr; húns *vangr*, reitr eða svæði tenings, taflborð, *hirðidís* taflborðs, kona.

Að öðru leyti er vísa þessi skýrð í Eyrbyggju (21. vísa þar).

2 (**Gestr Þórhallason**). Varat[1] þörf at binda böndum of sár, — enn sák[2] víga-Styr hníga sáran; þveita[3] beit hjalma stöð[4] —, þás sák allrauðan unda sæg[5] falla af brúnar beinum mági báglunds goða.[6]

1. *varat* = var eigi. — 2. *sák* = sá ek. — 3. *þveita*, öxi. — 4. *hjalma stöð*, höfuð. — 5. *sægr*, sær, *unda* sær, blóð. — 6. *báglundr* = báglyndr, illr í geði.

Eigi var þörf að binda böndum um sár — enn eg sá víga-Styr falla sáran; öxi beit á höfuð hans — þá er eg sá blóðið mjög rautt falla niðr af brúnum mágs hins geðilla goða (mágs Snorra goða, Styrs).

3 (Þuríðr Óláfs dóttir þá). Brátt munu beiðendr frétta Barða þrimu seiða.[1] Munt taliðr[2] spillir þinnar ættar, Ullr undlinns,[3] nema (þú) lýbrautar ljóss valdandi[4] látir lauðhyrs boða[5] falda rauðu. Lýðr nemi ljóð sem kváðum.

1. *þrima*, bardagi; *seiðr*, galdr; *þrimu seiðr*, bardaga hljómr. — 2. *taliðr*, = talinn. — 3. *linnr*, ormr, *undlinnr*, sverð, *Ullr undlinns*, maðr. — 4. *lýr*, fisktegund, *lýbraut*, sjór; sjávar *ljós*, gull; gulls *valdandi*; mannkenning. — 5. *lauð*, löð; *hyrr*, eldr, laðar eldr, gull; eða *lauð* á að vera *lauðr*, sjór; gulls *boði*, maðr.

Beiðendr (þeir sem beiðast) munu brátt frétta Barða um orrustu. Þú munt talinn spillir ættar þinnar, nema þú látir mennina (óvini vora) falda rauðu.

4 (Eiríkr viðsjá). (Vér) höfum farit nítján saman norðan of heiði, hlynr hræborðs.[1] Vér hyggjum nœra blóðs nag.[2] Þó getum hins, árr hlunntams Heita skæs,[3] at munim nökkuru færi sunnan. Skald hyggr til skæru.

1. *rít*, skjöldr; *hræborð*, blóðugt borð eða fjöl. — 2. *blóðs nagur*, hræfugl. — 3. *Heiti*, sækonungr; *skær*, hestr; *hlunntamr*, vanr hlunnum; *Heita skær*, skip.

Vér höfum farið að norðan, bardagamaður, hugðum að berjast. Þó segir oss svo hugr um, að við munum færri sunnan. Eg býst við orrustu.

5 (Þorbjörn Brúnason). Eigi mun sú auðrær,[1] es eigum, falda bláu at mik dauðan; fold mens[2] vill minn aldr í moldu. Ölseljan[3] ann mér Heljar eplis;[4] þat es óskaplegt, enn auðs brík[5] má ekki vinna at slíku.

1. *auðrær*, auðstöng(?), kvenkenning. — 2. *mens fold*, kvenkenning. — 3. *ölselja*, kvenkenning. — 4. *epli Heljar*, dauði. — 5. *auðs brík*, kvenkenning.

Ekki mun kona mín falda svörtu eftir mig dauðan; hún vill láta mig vera kominn ofan í jörðina. Hún ann mér dauða; það er ótilhlýðilegt, enn hún ræður því eigi, hvort eg skal deyja eða eigi.

6 (**Þorbjörn Brúnason**). Fagrstrykvinn Áta mars fannar fákrennandi[1] kann ekkju óþakkir, þót gráti mik kykvan; þvít [þat er] ofnauð[2] liðar eims Aumu,[3] es [hon] skal leiða heiðingja vin[4] dauðan höfgum hlýra skúrum.[5]

1. *fagrstrykvinn*, fagrstrokinn, slétthærðr; í daglegu máli er enn haft „strykinn“ um hesta; *Áti*, sækonungr; *Áta marr*, sækonungs hestur, skip; skips *fönn*, sjór; *Áta mars fannar fákr*, skip; skips *rennandi*, maðr. — 2. *ofnauð*, ofmikil nauð, kvöl. — 3. *eimr*, eldr, *liðar* eldr (úlfliðar eldr? sbr. líka *liðar hanga leygjar Gerðr* í 1. vísu), gull. *Auma*, ey í Norðmærafylki í Noregi (Omö). — 4. *heiðingi*, sá sem lifir á heiðum, úlfr; *vinr* úlfs, bardagamaðr. — 5. *höfugr*, þungr; *hlýr*, kinn; hlýra *skúr*, tár; *leiða*, annaðhvort = grafa í leiði eða fylgja.

Rennandi hins fagrstrokna sækonungs hests kann ekkju óþakkir, þótt hún gráti mig lifanda; því að henni er það ofmikil raun, að gráta mig dauðan.

7 (**Þorbjörn Brúnason**). Þat varð mér — vandak hinn mæra brag minn — hvítvöndr randa, hjalmfenris holma, rítar,[1] brast í tvau, mótruðr jöru[2] snóta, þars dreyra reyr[3] hnitu[4] saman á mætu móti hanga heimþingaðar.[5]

1. *hvítvöndr*, hvít grein, bjartr stafr; *rönd*, skjöldr; *fenrir*, úlfr; *hjalmfenrir*, spillir hjalms, sverð; *hjalmfenris holmi*, skjöldr; *rít*, skjöldr. — 2. *jara*, bardagi; *jöru snót*, bardaga kona; *mótruðr jöru snóta* = *runnr móts jöru snóta*, bardaga runnr, maðr.— 3. *reyr*, hvk., pípa (á dönsku

Rör); *dreyra reyr*, dreyra pípa eða stöng, sverð. — 4. *hníta*, rekast, skella. — 5. *hangi*, dauðr líkami, er hangir í galga; *heimþingaðr*, heimsækir; *hanga heimþingaðr*, Óðinn; Óðins *mót*, bardagi.

Það varð mér, að sverð mitt brotnaði í bardaganum, þar sem vopnin skullu saman, bardagamaðr.

8 (**Þorbjörn Brúnason**). Væri betr, dalreyðar dýrreitar hirði-Baldr,[1] at ek bæra ókostalausan benvand[2] í gný hleypikjóls randa[3] — ok heilan haus — þanns skal veita ófáum manni dauða ok (at) hann heldumk.[4]

1. *reyðr*, hvalr; *dalreyðr*, ormr; *dýrreitr* orms, gull; *hirði-Baldr* gulls, mannkenning. — 2. *benvandr* = *benvöndr*, sverð. — 3. *kjóll*, eins konar skip; *hleypikjóll*, léttiskúta; *rönd*, skjaldarbaugr, skjaldarrönd; léttiskúta bauga, skjöldr; *gnýr* skjaldar, bardagi. — 4. *heldimk* = heldist mér, varðveittist óskaddr mér til handa.

Betr að eg gæti borið heilan haus og óskaddað sverð í bardaganum, sem eg gæti unnið á mörgum með, og að eg mætti halda því.

9 (**Gísli Þorgautsson**). Hér vildu fálu marar[1] sœkja mik .... Ullr oddgaldrs[2] segir hitt, at allir Hlakkar glóða hríðar herðendr[3] munit[4] verða skaldi trúir.

1. *fálu marar*, trollkonu hestar, úlfar. — 2. *Ullr oddgaldrs*, mannkenning. — 3. *Hlökk*, valkyrja; *Hlakkar glóð*, sverð; sverða *hríð*, bardagi; bardaga *herðendr*, menn. — 4. *munit* = muni eigi.

Fyrri hlutr vísunnar er svo aflagaðr, að hann verðr eigi skýrðr; *húmfress* er skip, og því hlutr af kenningu.

Hér vildu úlfar sækja mig, ... og eg segi, að allir muni ekki verða mér trúir.

10 (Eiríkr viðsjá). Frægir rekkar flykkjask, hverr es fúss til snerru, herkunn þjóð tekr dragask hart sunnan á heiði. Hvergi harðráðr Barði biðr berja[1] fara fyrir frá geira hreggs glyggvi[2] gunnórunga[3] sunnan.

1. *herjar*, menn. — 2. *geira hregg*, bardagi; *glygg*, hvk. = glyggr, gluggi, hér: vindr, *geira hreggs vindr*, bardaga-gnýr. — 3. *gunn-nórungar*, bardaga eflendr, bardagamenn.

Frægir menn fara í flokki saman; allir eru fúsir til að berjast; hinn hrausti flokkr tekr nú að fara hratt (hart) sunnan á heiðina. Barði er alls ekki harðr í tillögum; hann biðr menn að fara undan ófriði sunnanmanna.

11 (Eiríkr viðsjá). Höldum vér fast foldu, hverr þoki fram til snerru, látum ryðjendr[1] snyðja[2] reyndan randa val[3] í ben. Ek kann bíða ór stað,[4] þót sagt sé, at sverðél[5] taki herða sunnan. Rjóðum hart hjalmskíð[6] á heiði.

1. *ryðjendr*, rjóðendr. — 2. *snyðja*, annaðhvort: flýta sér, eða þefa, nasa. — 3. *randa valr*, skjalda spillir, sverð. — 4. *bíða ór stað*, bíða í þeim stað, sem eg er í. — 5. *sverðél*, bardagi. — 6. *hjalmskíð*, sverð.

Höldum orrustuvellinum, hverr gangi fram til bardaga, látum sverðin ganga í sárin. Eg mun ekki þoka, þótt sagt sé, að sunnanmenn herði bardagann. Beitum skarplega vopnum á heiðinni.

12 (Eiríkr viðsjá). Rjóðr þuðra branda,[1] höfum staðt[2] leggja randir saman af reiði; berum-a[3] vægð at vígi, Veggbergr. Ek hefi heyrt hug þínum mjök brugðit við at hjarta,[4] foldar fjötra fúrleynir;[5] nú getum reyna þat.

1. *þuðr* = þunnr; *rjóðr* þunnra *branda*, mannkenning.

— 2. *staðt* (sagnbót af steðja), fastráðið. — 3. *berum-a* = berum eigi. — 4. *at hjarta*, at hugrekki. — 5. *fúr*, eldr; *foldar fjöturr*, sjór; sjávareldr, gull; gulls *leynir*, mannkenning.

Vér höfum ráðið að berjast í ákafa; vér skulum ekki vægja hvor öðrum, Veggbúi (Þorljótr af Veggjum). Eg hefi heyrt þér við brugðið fyrir hugrekki; nú getum vér reynt það.

13 (Tindr Hallkelsson). Viðr böðgerðar[1] hefr roðit ask[2] við átján aska lagar mána[3] viðr halfan þriðja tög virða;[4] enn níu almsvells boðar[5] fellu; hykk þá leygstafi lauðar[6] lágu dauða.

1. *böð* (böðgerð), bardagi. — 2. *askr*, spjót. — 3. *lagar máni*, gull, *gulls-askr* (viðr), mannkenning. — 4. *virðar*, menn. — 5. *almsvell*, bogahagl, örvar; örva*boðar*, menn. — 6. *lauð* = löð; laðar *leygr* (eldr), gull; gull*stafir*, menn.

Hann (Barði) hefir háð bardaga með átján mönnum við hálfan þriðja tug manna. Enn níu hygg eg vera fallna.

14 (Tindr Hallkelsson). Erfimeiðar[1] Eiðs eru allbert fallnir í styr,[2] og tveir Guðbrands synir handan í gný geira.[3] Vér bíðum aldrigi síðan bótir slíks, nema hefndir verði; traust lið minni it mesta sverðs móts.

1. *erfimeiðar*, synir. — 2. *styr*, bardagi. 3. *geiragnýr*, bardagi.

Synir Eiðs eru að vísu fallnir í bardaganum og tveir synir Guðbrands. Vér bíðum þess ekki bót, nema vér komum fram hefndum. Hraust lið skyldi minnast vel þessa bardaga.

15 (Gríðamál). Vísan þarf ekki skýringar við; *aus-skota* er ausker eða austrker.

16 (Eiríkr víðsjá). Frægir lundar lögðis skeiðs[1] lágu ellifu dauðir á heiði — rauð lind[2] sprakk í randa rym.[3] — Hitt vas áðr, es Gísli fekk auðar[4] í rimmu ógnar gims.[5] Jókum sókn við sœki sárþíslar.[6]

1. *lögðir*, sverð; *lögðis skeið*, skjöldr; *lundr* skjaldar, mannkenning. — 2. *lind*, skjöldur. — 3. *randa rymr*, skjalda gnýr, bardagi. — 4. *auðr*, karlk., forlög (øde á sænsku, er líka til í dönsku). — 5. *gim*, eldr; *ógnar-gims rimma*, bardagi. — 6. *þísl* (á fornensku þísl, á þýzku Deichsel, vagnstöng), stöng; *sárþísl*, spjót; *sœkir sárþíslar*, mannkenning.

Hraustir bardagamenn lágu ellefu dauðir á heiði — skildir vóru klofnir í bardaganum. Áðr varð Gísli að sæta forlögum sínum í vopnaviðskiftum. Vér sóttum að honum.

17 (Eiríkr víðsjá). Þrír japrstalls viðir[1] norðan hafa alls fallit af óru liði; vér ruðum sigrborðs seið[2] í sárum; enn níu Fjölnis seiðs fúrþollar[3] sunnan fellu á heiði; grimt gunnél[4] gerðisk með fyrðum.[5]

1. *japr*, ormr, orms *stallr*, gull, gulls *viðr*, mannkenning. — 2. *sigrborð*, skjöldr; *seiðr*, fisktegund, upsi. — 3. *seiðr*, galdr, hljómr; *Fjölnis* (Óðins) hljómr, bardagi; *fúr*, eldr, bardaga eldr, sverð; sverðs *þollar* (viðir), menn. — 4. *gunnél*, bardagi.

Þrír menn að norðan hafa alls fallið af voru liði; vér ruðum sverðin í blóði; enn níu menn að sunnan fellu á heiðinni. Bardaginn var hinn skæðasti.

18 (Eiríkr viðsjá). Snarr Styrr ok Snorri lét sverðþing[1] verða háit, þars geir-Nirðir[2] gerðu hlut Gíslunga þungan; enn þat sættskarð gunn-nórunga[3] sunnan, es Barði hjó, varð eigi minna; lið Gísla fell geysla.[4]

1. *sverðþing*, bardagi. — 2. *geir-Nirðir*, menn. — 3. *nórungr*, styrkjandi, eflandi (sbr. nœra og nara), *gunn-nórungr*, bardagamaðr. — 4. *geysla* = geysilega.

Hraustr Styrr og Snorri háðu bardaga og gerðu þungan hlut Gíslunga (ættmanna Gísla). Enn eigi varð það sættskarð sunnanmanna minna, er Barði hjó. Lið Gísla fell geysilega.

Nöfn.

18 (Eiríkr viðsjá). Snarr Styrr ok Snorri lét sverðþing[1] verða háit, þars geir-Nirðir[2] gerðu hlut Gíslunga þungan; enn þat sættskarð gunn-nórunga[3] sunnan, es Barði hjó, varð eigi minna; lið Gísla fell geysla.[4]

1. *sverðþing*, bardagi. — 2. *geir-Nirðir*, menn. — 3. *nórungr*, styrkjandi, eflandi (sbr. n œ r a og n a r a), *gunn-nórungr*, bardagamaðr. — 4. *geysla* = geysilega.

Hraustr Styrr og Snorri háðu bardaga og gerðu þungan hlut Gíslunga (sættmanna Gísla). Enn eigi varð það sættskarð sunnanmanna minna, er Barði hjó. Lið Gísla fell geysilega.

Nöfn.

Kennarinn segir meðal annars í ritgerðinni „Hollur og óhollur lestur“:

„Það, sem íslenzkir unglingar, sjerstaklega þeir, sem löngun hafa til að afla sjer æðri menntunar, ættu í tíma að færa sjer í nyt, eru hinar gullfögru og stórfrægu fornsögur, sem settar eru af menntuðum mönnum á bekk með hinum merkustu bókmenntum heimsins. Aldrei verður það of opt tekið fram, að það, að fara á mis við þá andans nautn og uppbygging, sem þessar fornu bókmenntir þjóðar vorrar veita, er að svipta sjálfan sig auðlegð, sem er ómetanleg“.

(*Kennarinn* I, 5.).

